

Moldova Pitorească

The picturesque
Moldova

Carte de vizită

Republica Moldova este un stat independent, membru de drept al ONU din 1992.

În cadrul transformărilor complexe care au marcat istoria contemporană, ca urmare a prăbușirii sistemului dictaturilor comuniste și a URSS, Republica Moldova este succesoarea RSS Moldovenești (una din cele 15 republici care alcătuiau fosta URSS) creată în 1940, în urma criminalului pact Ribbentrop - Molotov.

Între 1989 - 1992, Republica Moldova își proclamă și își legalizează suveranitatea și independența statală. În aceeași perioadă s-au adoptat importante documente privind elaborarea Constituției, limba de stat, revenirea la grafia latină, organizarea alegerilor libere, drapelul, stema și alte atribute ale oricărui stat independent democratic.

Totodată, de atunci și până în prezent, Republica Moldova desfășoară eforturi constante pentru a se integra complet sistemului european de valori democratice.

În acest context, un imperativ al momentului actual este promovarea la nivel internațional a valorilor patrimoniului natural, spiritual și cultural - istoric al Republicii Moldova. Pământ încărcat de istorie, datorit de natură cu splendide peisaje și cu locuri de un pitoresc neasemuit, locuit de un popor cu tradiții milenare și renumit prin ospitalitatea sa - Moldova dintre Prut și Nistru a fost până acum pe nedrept exclusă din circuitul valorilor universale.

Odată cu noua conjunctură mondială și cu posibilitățile oferite de aceasta, Republica Moldova își deschide larg porțile, oferind tuturor oaspeților săi posibilitatea de a o cunoaște cât mai bine.

REPUBLICA MOLDOVA

The Geographical Location:

The Republic of Moldova is situated in the south-eastern part of the European continent. To the west lies Romania; to the north, east, and south lies Ukraine.

Așezare geografică:

Republica Moldova este situată în partea central-sudică a continentului european. La vest se învecinează cu România; la nord, est și sud cu Ucraina.

Total Surface Area: 33.7 thousands of km².

Suprafața este de 33,7 mii km².

Boundary Points: Naslavcea Village, in the north (48° 29' northern latitude); Giurgiulești Village, in the south (45° 28' northern latitude); Criva Village, in the west (26° 30' eastern longitude); and Palanca Village, in the east (30° 05' eastern longitude). Thus the Republic of Moldova is located approximately half-way between the equator and the North Pole.

Punctele extreme sunt:

în nord satul Naslavcea (48° 29' latitudine nordică), în sud satul Giurgiulești (45° 28' latitudine nordică), la vest satul Criva (26° 30' longitudine estică), la est satul Palanca (30° 05' longitudine estică). Astfel, Republica Moldova este situată aproximativ la jumătatea distanței dintre ecuator și Polul Nord.

Climate: continental temperate climatic zone with moderate and short winters and warm and long summers. Characterised as a sunny country with medium summer temperatures between 17°-19° in the north and 19°-22° in the south.

Medium annual precipitation decreases from the North with 560 mm of rainfall to the South with 370 mm of rainfall.

Clima: Republica Moldova este situată în zona cliimei temperate-continentale, cu ierni blânde și scurte, cu veri calduroase și lungi. În general, poate fi caracterizată ca fiind o țară însorită.

Radiația solară are o durată ce variază de la 2060 ore pe an în nord, până la 2330 ore pe an în sud. Iernile sunt blânde, dar uneori cu schimbări bruște de temperatură.

Verile sunt lungi, calduroase, cu vreme mai mult senină. Temperaturile medii de vară variază de la 17°-19° în nord, până la 19°-22° în sud.

Media anuală a precipitațiilor scade de la nord (560 mm) spre sud (370 mm).

Population: 4.35 million inhabitants with 70% Romanian moldovans and 30% minority nationalities (Russian, Ukrainian, Jewish, Armenian and others).

Medium Population Density: 129 inhabitants per km².

Populația țării este de 4,35 milioane locuitori, din care circa 70% sunt români moldoveni iar 30% reprezintă diferite minorități naționale (ruși, ucraineni, găgăuzi, bulgari, evrei, armeni ș.a.).

Densitatea medie a populației este de 129 locuitori pe kilometru pătrat.

Territorial-administrative Regions: 10 Districts, "judete", and an autonomous territorial unit.

Capital City: Chișinău Municipality (population of 700 million inhabitants)

Principal Cities: Bălți, Cahul, Orhei, Soroca, Tiraspol.

Time Zone: GMT = 2 hours

Electrical Units: 220 volts, 50 Hz.

Împărțire teritorial-administrativă: 10 județe și o regiune autonomă.

Capitala: municipiul Chișinău (cu o populație de peste 700 mii locuitori).

Principalele orașe: Bălți, Soroca, Orhei, Cahul, Tiraspol.

Timpul: GMT = 2 ore.
Electricitate: 220 volți, 50 Hz.

National Day:

The celebration was established on August 27th, in 1991 as a proclamation of Moldova's independence.

Religion: Christian - Orthodox.

Official Language: Romanian.

National Currency: Leu (with sub-divisions in ban).

Ziua națională: 27 August, ziua în care, în 1991, a fost proclamată independența de stat a Republicii Moldova.

Religia: creștin-ortodoxă.
Limba oficială: română.
Moneda națională: leul (cu subdiviziunea sa banul).

Basarabia and Moldova: the story of two names, the story of one land

The name of Basarabia is coming from Basarab, the first king of the Romanian Country in the 14th century. The Slave documents named his kingdom as "Basarabscia Zemlia". The name of this first king of the Romanian Country has an autochthonous origin. In the old language of Geto-Dacians, our forefathers, it means "deer". In old times of Middle Age this Romanian Country had the Southern part of the present Republic of Moldova between its borders.

After the Russian occupation from 1812, the name of Basarabia was given to the whole part of Moldova between Prut and Nistru Rivers.

The name of Moldova has also a very old origin and means in the language of Geto-Dacians "a river with a dam of stones across its water". In the Middle Aged Romanian Country located between Carpathian Mountains, Nistru River and the Black Sea, the name of Moldova was given for the first time after the 14th century. Until then the future Moldovan people named itself as Romanian.

Basarabia și Moldova: poveștea a două nume, poveștea unui pământ

Numele de Moldova a apărut în secolul al XIV-lea. Ținând cont de mărturiile documentelor bizantine, poloneze, maghiare, ruse, etc., termenul *moldovean* n-a putut să apară înaintea desăvârșirii constituției, în secolul al XIV-lea, a statului feudal Moldova. Până la acel moment, izvoarele istorice atestă că și viitorii moldoveni se numeau pe sine însuși cu termenul de români.

Primele izvoare scrise, în care se întâlnește numele Moldova, îl înregistrează în primă etapă numai în forma Moldava. Varianta Moldova apare mai târziu, pe la începutul sec. XV.

Din toate explicațiile provenienței acestui nume, cel mai aproape de adevăr se află teoria lui Ion Popescu-Sirețeanu. El consideră că numele râului Moldova trebuie pus în legătură cu un cuvânt românesc - *moldau* - care azi nu se mai folosește și care ar deriva din *molda* ("piatră, bolovan" și chiar "ridicătura de pământ"). Acordarea numelui de râu a fost determinată de existența numelui comun de locuri ce aveau caracteristicile stabilite mai sus: prezența moldaualor și a bolovanișului (...).

Azi doar putem presupune că la baza formării hidronimului Moldova a stat un cuvânt (un radical) de proveniență autohtonă dacică apropiat de latinescul *moles* "grămadă, mulțime; bloc, stancă; dig, zăgaz, baraj, iezătură; rambleu, umplutură". În graiurile strămoșilor noștri daco-geti, *Moldapa/Molda(k)ua* inițial ar fi însemnat "râul, apa cu mai multe iezături ori diguri, pe o întindere oarecare", cauzate poate și de niște bolovani sau stânci.

Numele lui Basarab, întemeietorul Țării Românești, avea proveniență autohtonă, daco-getă. Cercetările de ultimă oră, bazate pe comparațiile lingvistice cu limba sanscrită, înrudită cu graiul strămoșilor noștri, au demonstrat că numele domnitorului ar fi însemnat în vremurile de demult "cerb" (în lb. sanscrită *sarabha* = cerb). De altfel, în fostul ținut al Orheiului exista până nu demult și o *Vale a Sarabului*.

În documentele slavone se vorbește despre "Basarabscia Zemlia" adică "Țara Românească" sau scurt "Basarabia", după numele primului domnitor care i-a dobândit neatârnat.

În urma cuceririi moldovenești, regiunea aceasta încetă de a mai face parte din țara Basarabiei; dar cu toate acestea, acest litoral continuă de a se fi numit, mai cu seamă de către Turci, litoralul basarabean sau simplu "Basarabia", în amintirea apartinerii sale de odinioară la țara Basarabilor. Mai apoi numele Basarabiei pentru Țara Românească căzu în desuetudine. El se menținu însă pentru litoralul norddanubian și îndeosebi pentru raialele turcești ce se formară cu vremea acolo și numai mai târziu fu întins și asupra Bugeacului tătăresc. Iar de la 1812 încoace Rușii întinseră acest nume asupra întregului ținut românesc dintre Prut și Nistru, răpit numai atunci din trupul Moldovei. Iată deci care este originea numelui Basarabia.

Ion NISTOR
(Istoria Basarabiei, Cernăuți, 1923)

Ape sacre

Mai persistă prejudecata că Prutul și Dunărea se află departe de noi, pe un alt continent sau poate pe o altă planetă. Transformate în frontieră artificială și trecute în categoria politicului, atât Dunărea cât și Prutul, au fost golite de menirea lor adevărată, au cunoscut o instrăinare cumplită și au fost lăsate pe seama grănicerului sovietic. Surghiunul de peste o jumătate de veac nu a trecut fără consecințe grave: pe de o parte Dunărea și Prutul au fost scoase din memoria colectivă, pe de altă parte s-au acumulat probleme de ordin ecologic și social de o mare gravitate.

Afirmăm acestea gândindu-ne la cetățenii Republicii Moldova, care au pierdut un întreg univers spiritual, folcloric, poetic, religios legat de apele ce străbat istoria și cultura devenirii noastre de la origini până în prezent. Indiferent de comentarii și interpretări, adevărul se cunoaște: Dunărea și Prutul fac parte inerentă din ființa noastră, din legendele și baladele populare, din cântecele și doinele seculare zămislite de popor, din înțelegerea și felul nostru de a fi și a supraviețui în această parte de continent. Reintegrarea Moldovei în spațiul carpato-danubiano-pontic este imposibilă în afară de valorile legate de civilizația ce a germinat și s-a constituit aici. Iluzia că am putea soluționa separat problemele ecologice din bazinul danubian complică o stare de lucruri existente și ne pune pe drumuri greșite. Fără o viziune de ansamblu a problematicei din bazinul danubian, fără o dorință sinceră a populației și autorităților de a se integra în spațiul european, sârma ghimpată de frontieră va fi o dominantă a prezentului și nu o relicvă a ideologiei comuniste.

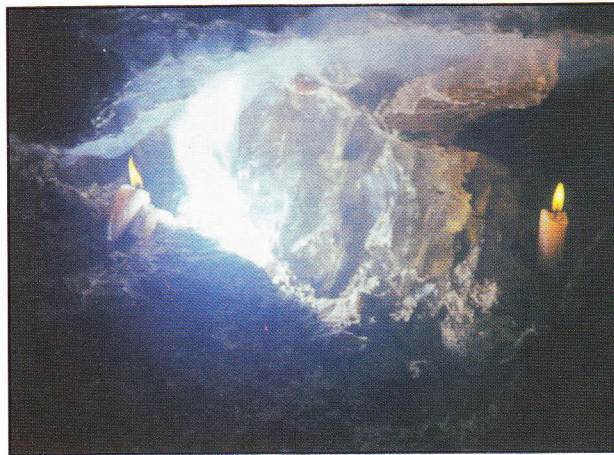
Dunărea, râul sacru al dacilor, merită susținere și dragoste din partea tuturor cetățenilor și popoarelor care viețuiesc în bazinul și civilizația danubiană. Picătură cu picătură, efort cu efort, să facem ca toate cele peste 80 de milioane de dunăreni să ajungă la acea înălțătoare credință a dacilor că Dunărea este un râu sfânt față de care avem datoria să ne comportăm cu pioșenie și venerație.

Peștera «Emil Racoviță»

Este situată lângă satul Criva, în nordul republicii, și ocupă locul trei în Europa și locul șapte în lume, printre peșterile în ghips. A fost descoperită în anul 1959, iar cercetările științifice au început în anul 1977. La ora actuală sunt cunoscute și cartografiate circa 90 km de labirinturi și tuneluri, situate în 3-4 nivele. Tunelurile se largesc pe alocuri, formând săli mari. Cele mai remarcabile sunt: «Sala celor o sută de metri», «Sala așteptării» și «Soborul», care ating lungimi de 60-100m, lățimi ce variază între 30 m și 40 m, și

«Emil Racoviță» is situated next to Criva Village in the north of the Republic and is the third greatest gypsum cave in Europe and the seventh greatest gypsum cave in the world. It was discovered in 1959 and scientific research began in 1977. At present, 90 km of labyrinths and tunnels have been discovered and mapped.

și înălțimi de până la 11 m. Plafoanele se sprijină pe coloane impresionante. În golurile carstice se află peste 20 de lacuri dintre care cele mai mari sunt: «Lacul Dacilor», «Lacul Verde», «O gură de apă». Ele ating următoarele dimensiuni: lungime 8-15 m, latime 5-10 m, adâncime medie 2 m.

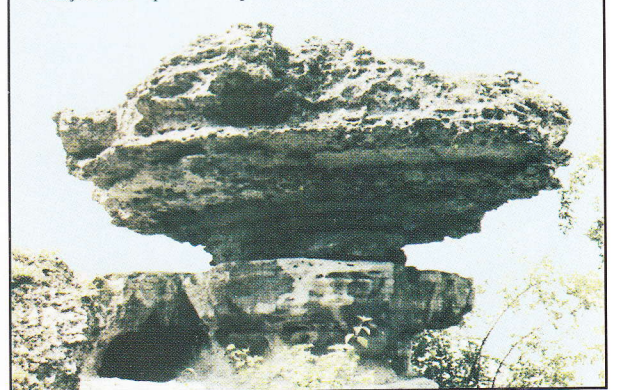
Aerul din golurile carstice are proprietăți ionizante. Această calitate deosebită, însoțită de frumusețea de basm ce o oferă spațiul carstic, aduce un plus de valoare potențialului turistic al peșterii.

Mirifică lumea a carsturilor de la Rașcov

The Rașcov Complex includes the western side of Dealul Roșu (The Red Hill) near Rașcov Village and has a total surface area of 123 hectares. It is a classical representation of the cave phenomena in the Republic of Moldova. Here a narrow Karst fissure measures 50 m deep, 5 m wide and 500 m long. Excavators consider this fissure a cave heaven.

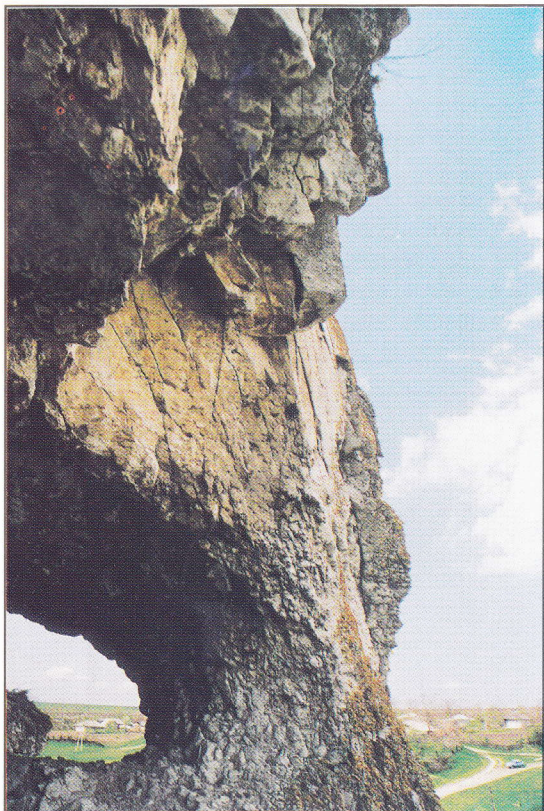
Include partea de vest a Dealului Roșu din împrejurimile satului Rașcov, cu o suprafață de 123 ha. Este un exponent clasic al fenomenelor carstice din R. Moldova. Din cauza golurilor carstice ce impregnază ca un burete spongios acest zid natural, sunt frecvente alunecările de teren masive, rupturile și rostogolirile de blocuri uriașe, prăbușirile. Cea mai mare este faleză de aproape 50 m înălțime, ce s-a format în urma unor ploii abundente. Ploile și vântul au dizolvat și șlefuit calcarul moale, dând stâncilor forme bizare: sfînși, capete de cămile și elefanți, ciuperci uriașe, poduri suspendate etc. Pentru speologi un neasemuit paradis îl reprezintă fisura carstică de numai 5 m lățime și 50 m adâncime, cu o lungime de peste 500 m. Cu greu pătrund razele solare în adâncul ei, zăpada și gheața persistând aici în unii ani până la începutul verii. Aceasta alimentează cu apă rece «Izvorul Domniței» din inima satului, alt monument al naturii, numit astfel în amintirea lacrimilor de văduvă ale domniței Ruxanda, fiica domnitorului Vasile Lupu. În fosta cetate Rașcov, ce a existat acum câteva secole pe locul satului, domnița și-a trăit scurta și nefericita căsnicie cu Timuș Hmelnițky, fiul Hatmanului cazacilor, Bogdan Hmelnițky.

Rașcov: Ciuperca de piatră

Cheile Butești

Sunt situate la sud de satul Butesti, pe o suprafață de 110 ha. Râulețul Camenca sapă un defileu pitoresc prin corpul șirului de recifi calcaroși din zona Prutului. Reciful care poartă același nume cu localitatea, este inconjurat din două părți de apele râulețului și atinge dimensiuni impunătoare: peste 2 km în lungime și peste 125 metri în lățime. Formațiunea geologică s-a creat, ca și întregul șir de toltre din bazinul Prutului de Mijloc, cu 20-15 milioane de ani în urmă, în apele calde tropicale

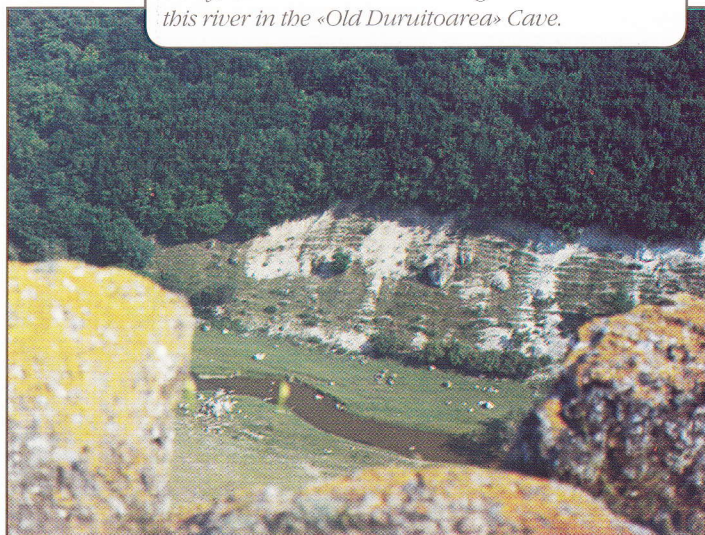
The «Butesti Gorges», located in the south of Butesti Village, has a total surface area of 110 hectares. Within the gorge the Camenca River forms a picturesque and narrow path through the Calcorosi Reefs of the Prut zone. The Calcorosi Reefs named after the village of the same name is surrounded by the river on both sides and has impressive dimensions of over 2 km in length and over 125 m in width. This remarkable geological formation originated 15-20 million years ago.

ale Mărilor Sarmatică și Tortoniană, ce acopereau pe atunci ținutul. Corpul recifului este calcaros, format din schelete de corali, moluște, litotamni și alte animale și alge marine. Calcarele acestei formațiuni unice sunt străpunse de o sumedenie de grote și peșteri mai mari și mai mici, ce au servit drept lăcaș pentru animale în perioada glaciară și omului în perioada preistorică. În ele au fost descoperite oase fosilizate de urși de cavernă, tigri, lei, rinoceri, mamuți, zimbri ș.a.

În folclorul local, s-au plămădit în sute de ani o mulțime de legende legate de acest recif. Una dintre ele povestește despre Swidrighele, regele Lituaniei care ar fi poposit pe aceste meleaguri ca simplu cioban, înainte de a căpăta tronul înaintașilor săi.

Defileul Duruitoarea

La est de satul cu același nume, râulețul Duruitoarea, afluent al Ciuhurului, a săpat prin șirul de toltre un defileu adânc. Povârnișurile repezii, calcaroase sunt împănate de grote, peșteri și sunt împodobite cu stânci de forme ciudate. Grotă Duruitoarea Veche este cunoscută ca o renumită așezare umană din epoca pietrei cioplită. Grotă este formată din trei camere și are o lungime totală de 49 m și o lățime de 5-9 m. În urma săpăturilor arheologice, aici au fost găsite mostre fosile din perioada glaciară și vestigii ale culturii preistorice, care i-au dus faima în toată lumea.

In the east of a village by the same name, the «Duruitoarea River» produces a deep path through a chain of strange rocks similar to coral. Extraordinarily, humans since the Stone Age have settled near this river in the «Old Duruitoarea» Cave.

Sacred Waters

There is a belief that the Prut and Danube Rivers are removed from us, a river of another continent or perhaps another planet. These two rivers were transformed into artificial borders and captured by political powers. The Danube as well as the Prut lost their real purpose, experienced a terrible alienation, and were abandoned to the care of the soviet border guards. This exile of over a half of a century did not pass without grave consequences. A part of the Prut and Danube Rivers were removed from Moldova's collective memory and serious ecological and social problems amassed.

The citizens of the Republic of Moldova have lost entire the spiritual, folk, poetic, and religious universe connected to the waters that wind through their history and culture. However, the Prut and Danube Rivers are an inherent part of our existence of popular legends, ballads, and «doinele» (Romanian folksongs) as well as of our understanding of how to survive in this part of the continent. The reintegration of Moldova into the Carpathian Mountains-Danubian-Black Sea area is impossible without acknowledging the values connected to the civilization that originated and was established here. The illusion that Moldovans can create a separate solution for the ecological problem of the Danube basin area complicates the state of existing matters and places us on the wrong path. Without a common vision for the problems of the Danube basin and a sincere desire from the population and authorities to integrate into the European community, the borders' barbed wire fences will remain a dominant presence in the present instead of an artifact of the communist ideology.

The Danube, a sacred river of the Dacians (Romanian ancestors), deserves support and love from all the citizens and nations which live in its basin area. Step by step, effort by effort, let us all encourage the over 80 million Danubeans to uphold the noble belief of the Dacians that the Danube is a sacred river for which we have the duty to protect with piety and veneration.

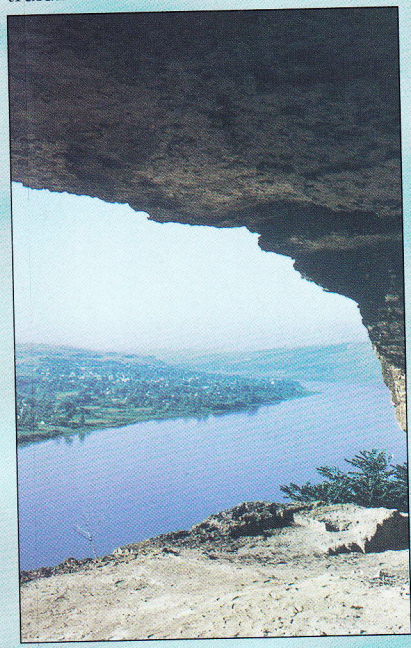
NISTRU

Și la periferie de mileniu, afirmăm că încă nu suntem săraci în monumente ale naturii! Și nu putem fi atât timp cât vom avea priceperea de a lăsa pământul Moldovei să fie tămăduit de apele Nistrului, ape ce ne traversează meleagul de la un capăt la altul, la fel precum traversează și întreaga istorie a devenirii noastre. Orice carte a plaiului moldovenesc începe de la acest mărgăritar, uitat sau poate pierdut de Marea Sarmatică în zilele ei de agonie și de retragere spre alte țărături, mărgăritar șlefuit de milenii și a cărui strălucire se răsfrânge atât de armonios în firea băștinașilor.

N-avem filă de istorie, de unde să nu se audă vocea Nistrului. În valea lui, și la murmurul lui ne-am plămădit firea și le-am deprins pe rând pe toate: să păstorișim mioarele și fagurele de miere, să învățăm hora și să doinim, să zidim cetății și să dădăcim grâul, să nu credem în hărți trunchiate și în dreptatea străinilor. Nistrul a fost să fie stavilă pentru hoardele pofticioase și piatră de hotar.

Totuși, să îngăduim la un zvon de clopot: în ultimii treizeci de ani apa Nistrului s-a imputinat simțitor!

Să meditam împreună: ce destin va avea peste alte trei decenii? Oare să trăim zilele când vom vorbi de acest prim-mărgăritar al nostru doar la timpul trecut? Oare această apă, care trece prin istoria, sufletul și osul nostru, să nu fie vrednică de mai multă iubire și ocrotire? Să luăm aminte: încă nu suntem săraci în monumente ale naturii. Și nu putem fi atât timp cât vom avea priceperea de a lăsa pământul Patriei să fie reprezentat și tămăduit de apele Nistrului.

Saharna - mărgăritar în peisajul basarabean

«Sabarna Village» is located 6 km from Rezina Town near the river of the same name. Any traveller who stops here and tries to cross its path will be greatly rewarded for his effort.

Since long ago, the renown of the Sabarna path stems from the monastery «Troita», which was established here in 1776 by Vartolomeu Crivorucica.

Around this historical building fall 22 cascades. Among them are numerous vestiges of Dacian culture from the 4th - 3rd centuries B.C. All of this testifies that in the past here existed here the cradle of civilisation.

Another great attraction is a cave monastery established here in the 14th - 15th centuries and was constructed with a stone specific to the area.

Chiar la intrarea dinspre Nistru în defileul Saharna, o stâncă cenușie, impunătoare, cu contururi de castel medieval, domină împrejurimile. În pereții stâncii negresc «ferestrele» - semnele tăcute ale tăietorilor în piatră. Legenda acestei stânci, numită Grimidon, se pierde prin negura vremurilor și numai tainicul nume ne inclină să credem într-o misterioasă istorie, pe care stâncă ar fi avut-o numaidecât. Oamenii Saharnei, dimineața, obișnuiesc să-și arunce privirea peste maiestuoasa stâncă și să se pete, ca pentru sine, o vorbă venită din bătrâni: «Grimidonul e la locul lui, așadar, toate sunt bune și frumoase». Râușele mici - Saharna și Stohnaia - întrețite povârnișul de răsărit al colinei, formând în jurul satului un vast amfiteatru de stânci. Adunându-și puterile, ele au săpat un defileu a cărui adâncime atinge pe alocuri 160-175 de metri.

Saharna

Din timpurile de demult, defileul Saharna își datorează renumele mănăstirii Troița, întemeiată în 1776 de către Vartolomeu Crivorucica și declarată astăzi monument istorico-arhitectural de stat. Talentul meșterilor anonimi a știut să amplaseze frumoasele ziduri ale mănăstirii într-o deplină armonie cu natura din jur. Mănăstirea răsare dintr-o cupă de piatră formată prin rotunjirea malurilor prăpăstioase. Privite de jos, aceste maluri fac impresia unor munți cu vârfurile pierdute în zare.

Albia pârâiașului ce străbate defileul Saharnei e mărunță și presărată cu pietre. Poți să treci de pe un mal pe celălalt fără să-ți uzi picioarele.

Pe măsură ce te adâncești mai mult în canion, începi să auzi, din ce în ce mai puternic, vuietul celor 22 de cascade. Cele mai multe dintre ele seamănă mai curând cu o jucăușă alergare a apei în praguri de piatră, ca un ciudat joc al naturii, venit să ne pregătească pentru a le vedea pe ultimele trei, mult mai înalte și mai zgomotoase. Cea mai mare dintre ele cade de la înălțimea de patru metri.

Sus, pe stâncă defileului, deschis tuturor vânturilor și ploilor, se întinde un șes triunghiular, țesut cu ierburi mătăsoase. Aici, sub pânza verde, pământul ascunde o cetate getică. Horodiștea e apărată din două părți de pante abrupte, formând un promontoriu inaccesibil, iar din a treia - de rămășițele unui val de pământ.

Toate acestea sunt mărturii că zona Nistrului a fost leagăn al unor civilizații apuse demult.

O altă atracție a acestor locuri o reprezintă mănăstirea rupestră, săpată prin secolele XIV - XV, în stâncă deschisă a pantei din dreapta defileului. Astăzi, viețuitoarele ale acestei mănăstiri au rămas doar lilieci, păsările răpitoare de noapte, mici animale de pradă și vântul care își spune în taină rugăciunea de secole.

Pe potecile Țăpovei, printre legende și istorie

Cine a vizitat melegurile nistrene, a rămas pentru toată viața cu memoria impregnată de amintirea peisajelor de neuitat ce îmbracă ambele maluri într-o splendoare greu de descris. Dovadă sunt descrierile din operele măștrilor penitei, călătorilor, cercetătorilor; dovadă sunt și mulțimea legendelor legate de fiecare colțșor din acest meleag cu adevărat paradisiac.

Din multitudinea acestor mărturii desprindem frecvent numele peisajului Țăpova, perlă a naturii, fără de care nu ne putem imagina valea Nistrului. Situată pe malul drept al bătrânului Tyras, între satele Horodîște și Țăpova, rezervația naturală cuprinde în arealul său malul de piatră abrupt al Nistrului împreună cu un fermecător canion.

Tăpova este un râuleț în miniatură, o șuviță de apă... Dar de unde atâta forță ca să-și sape în drumul său prin fundamentul calcaros un defileu cu adâncimea de 150-200 de metri? Un veritabil peisaj carpatin îți apare în fața ochilor, privind canionul de pe culmea unui versant de deasupra locului de confluență cu Nistrul.

Deplasându-te de-a lungul albiei spre izvor, măreția naturii te cuprinde cu totul. Canionul adânc, unde pe alocuri cu greu pătrund razele soarelui, te izolează de restul lumii, iar mulțimea de cascade acoperă orice zgomot cu revărsarea lor tumultuoasă. Unele dintre ele cad de pe stane de piatră cu o înălțime de 10-16 metri.

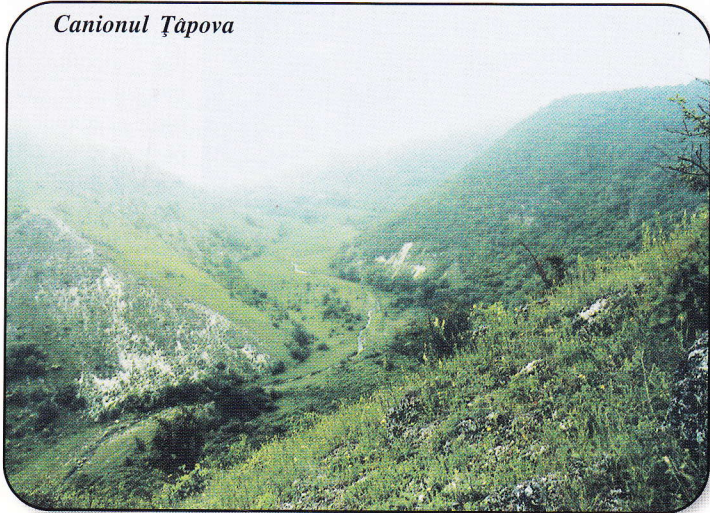
În ansamblul său, peisajul ne apare ca o impunătoare adunare de stânci prăpăstioase, goașe, aproape lipsite de vegetație. Ca o compensare a acestei nedreptăți, natura a ridicat lângă Țăpova o pădure în toată măreția ei. Foșnesc coroanele umbroase ale stejarilor seculari, vântul rătăcește prin tufe de măceș, păducel, corn. Bătrânii povestesc, că pe timpuri, în inima pădurii creșteau o mulțime de tei. Vara, pe arșiță, la umbra lor își găseau odihna țărâni; tot aici era locul pentru jocurile copiilor. Toamna, când frunzele galbene așterneau ca un covor pământului, trunchiurile copacilor se conturau ca niște coloane negre pe fundalul plumburiu al cerului. Astăzi la Țăpova teiul este o raritate.

Întreaga rezervație este dominată de stânca înaltă care ascunde în inima ei o mănăstire rupestră. Se afirmă, că mănăstirea ar fi fost înființată în sec. XI. Grotele și peșterile lucrate milenii întregi de apă, ploaie, vânt și soare, au fost adaptate și folosite ca depozite sau coridoare de trecere.

Conform unor legende, aici s-ar fi cununat voievodul Ștefan cel Mare și Sfânt cu Maria Voichița. Azi mănăstirea este conturată de negrele găuri, care au fost cândva uși și ferestre.

Privită în toată splendoarea ei, impunătoarea stâncă frapează prin armonia pe care o imprimă priveliștii din jur. Aerul fierbinte al amiezilor de vară o desprinde parcă de greul pământului, o ridică, ușoară și transparentă, peste verdele ce o inconjoară. La orele inserării umbrele ei misterioase coboară peste zidurile bătrâne, tremurând în apa cenușie a Nistrului. Privită de departe conturul stâncii amintește profilul unui chip de om.

Canionul Țăpova

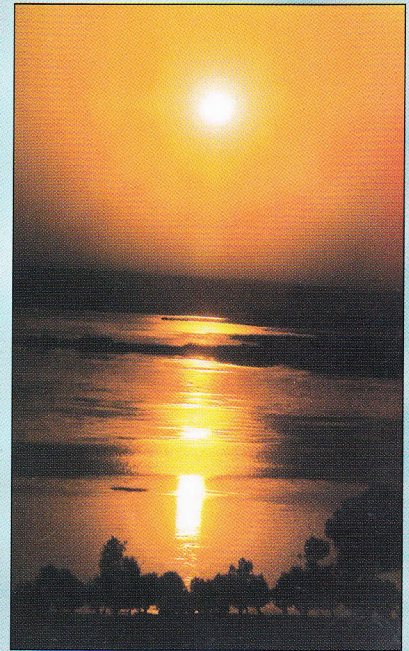
From a multitude of unforgettable landscapes of the Nistru Valley exists the infamous Tapova, a natural pearl without which we cannot even imagine the Nistru Valley. Situated on the Right Bank of Old Tyras (currently known as the Nistru) between the villages of «Horodiste» and «Tapova», the natural reservation has within its area a blunt stone bank of the Nistru River along with the charming canyon of the Tapova Little River.

It is a miniature river, like a strand of water; but from where does it gather so much force to swivel and dig into the road or through the fundamental limestone so that it forms a narrow path with a depth of 150-200 m? A genuine mountain landscape appears in front of your eyes when viewed from a high point over the Nistru.

In a deep canyon, a multitude of cascading waters deafens any other noise with their tumultuous falls. One of these cascades falls from a height of 10-16 m. Respectively, in such a miniature landscape the recreation of the canyon and cascades enhances its charm.

In accordance with some old legends, the mythological poet Orpheus died here. Also at the same place, Ștefan the Great, the voievod (Prince) of Moldova, was married here to Maria Voichita.

MISTRU

We affirm at the border of the millennium that we aren't yet so poor in natural monuments. And we can not be as time as we'll have the skill to let the Moldovan land to be saved by Nistru River's waters. This is the water who cross our territory as well as our history. Every book of the Moldovan land start from this jewel forgot or maybe lost by the Sarmathian Sea in time of its last days. The light of this jewell's nature became reflected in the people's nature. If we pretend that we are born as poets then we have to recognize: before to learn what it is the poem, the River give us the first lesson through its water voice, through all its amazing landscapes. and we received from our forefathers a very old love for this teacher that learn all of us letters of feelings and that is in the same time a component part of the land. In the beginnings of our language an old writer of chronicles looked through all word thesaurus to find finest sentences that can describe the Nistru River: "The gorgeous Nistru... flowing through sculptured rocks that seemed to be made by human hand-crafts... Looking to the East, the eye see a country with flowered plains as we can believe that we are in the Heaven". Also, in the present the River stay as a guardian that protects the Nature engaged with its Homeland.

We have not even a history page without the voice of Nistru River. In its valley and in its sounds we learn to be what we are now, we learn all our customs and we learn to don't believe in unfair maps and in the right made by strangers. Nistru River was a dam in front of invaders and a border stone.

However, let's be careful: in the last thirty years the water of Nistru River decreased twice times! Today the boats stay in mud where yesterday ships stayed on water. Today the sound of the axes is too loud in the River's neighbourhood and old oaks are too rares...

Let's think together: what destiny will have the River over another three decades? It will be possible for us to live the day when we'll speak about our most valuable natural jewell at past time? This water that is passing across our history and soul, it doesn't deserve more love and protection? Let's be carefull as long as we aren't yet poor in natural monuments. and we can not be poor as long as we'll have enough cleverness to let our homeland to be represented and saved by waters of Nistru River.

Râul Prut

The Prut River was named as Gerasus by Ptolemy, Porata by Ammian, and Pyretus by the old Greeks is the second greatest river flowing through the Republic of Moldova. Its spring originates in the Ukrainian Carpathian Mountains at an altitude of 1,600 m and flows into the Danube River near Giurgiulesti Village. From a total length of 976 km, 695 km of the river stretches throughout the territory and contains within its valley two important natural reservations: the Princely Forest and the Lower Prut Zone.

A fost numit de Ptolomeu Gerasus, de Ammian Porata, de vechii greci Pyretus. Este al doilea râu mare ce străbate pământurile Moldovei. Își are obârșia în Carpați, la poalele vârfului Hoverla (masivul Cernogora), la o altitudine de 1600 m și intră pe teritoriul R. Moldova în nordul acesteia, lângă satul Briceni. După ce străbate 695 km, din cei 976 câți măsoară în total lungimea sa, se varsă în Dunăre, lângă satul Giurgiulești. Suprafața bazinului în limitele republicii este de 7990 km², ceea ce constituie 24% din teritoriu.

Valea râului este asimetrică: malul stâng abrupt și înalt, cel drept mai domol. Masivul calcaros prin care Prutul își croiește calea, este intersectat de văile adânci ale afluenților, care formează defilee sălbatice, cu adâncimi de până la 150-180 m. Râulețele Larga, Vilia, Lopatnic, Camenca, Ciuhur, Racovat, Draghiște și-au tăiat calea printre stânci enorme, formând peisaje foarte pitorești. Remarcabil este faptul că aproape toți afluenții Prutului, intrând în valea sa, divaghează prin aceasta, curgând paralel cu râul până la confluența cu albia minoră și dând impresia unor albie duble.

În cursul inferior, valea Prutului se lărgeste, atingând lățimea maximă de 13-15 km lângă orașul Cahul. Râul șerpuiește puternic, însă malurile sunt mai domoale, uneori intersectate de râpi adânci. De la Cantemir până la Reni se întindea odinioară o salbă de lacuri naturale (circa 15 lacuri mari), iar lunca era aproape total înmlăștinată. În anii '70 bălțile Prutului Inferior au fost desecate până la Crihana Veche, iar din fostele suprafețe acvatice au mai supraviețuit doar lacurile Manta și lacul Beleu.

Prutul - cu nimic deosebit între râurile Moldovei din trecut - a căpătat valențe nedorite începând cu secolul al XIX-lea, despărțind prin voința marilor imperii un spațiu de spiritualitate comună al unuia și aceluiași popor. După ce mai mult de un veac și jumătate a fost o apă de lacrimi, astăzi apa Prutului tinde să redevină una a regăsirii în spațiul unic european.

Reciful «Stânca Mare»

«Stânca Mare», the most southern reef in the Prut Valley, is situated near «Cobani Village» and has a length of 1000 m and a height of over 20 m. The Camenca River surrounds the reef from three sides. Within the reef we can discover numerous rare species of plants and animals. An important and distinct ecological site, in 1988 the Ecological Movement of Moldova saved it from destruction.

nul galben, pescărușul albastru, acvila etc.). A fost salvată de la distrugere în 1988 prin intervenția Mișcării Ecologice din Moldova.

Toltrele Prutului

Satul Cobani, conform ultimelor investigații istorice, se remarcă ca localitatea cu cea mai timpurie atestare documentară de pe teritoriul republicii - anul 1374, pe când se numea Zubreuți. Lângă acest sat, de-a lungul pârâului Camenca, își are începutul unul dintre cele mai impresionante monumente ale naturii din țară: șirul toltrilor, formațiune specifică zonei Prutului de Sus și o prezență unică în Europa.

Toltrele cuprind în lungime circa o sută de kilometri. Grandoarea acestor formațiuni recifale se observă deja în satul Butești, aflat la 3 km în sus pe pârâul Camenca. Aici se află un recif fragmentat în două porțiuni dezintegrate, una numindu-se «La capătul Stâncii» și a doua «Stânca Mare».

«Cobani Village» is known as the oldest locality on the territory of the Republic of Moldova documented and attested in 1374. Near this village along the Camenca Little River we can find one of the most impressive natural monuments in the entire Republic of Moldova: «Toltrele» of the Prut River. They are geological formations specific to the upper Prut zone and a unique presence in all of Europe.

Într-o grotă din aceasta din urmă se găsește o stațiune umană din paleolitic și mezolitic. În straturile ei adânci de peste 5 m, au fost găsite oase de animale fosile și unelte de muncă din silex. Deasupra recifului s-au păstrat urmele unei cetăți din neolitic, protejată de malurile abrupte ale stâncii și de un val de pământ.

«Suta de movile»

Following the road from the Prut Valley between Brănești and Cobani Villages, we find the landscape reservation named «Suta de Movile» (A Hundred Mounds). This is a unique phenomenon in the space between the Prut and Nistru Rivers. In reality, the mounds are much more than 100 as there are over 3500. They occupy an area of about 1072 hectares, with a length of over 8 km and a width between 1,7 km and 2,3 km. Their heights range between 1,5 m and 30,5 m. The most famous is the «Gypsy Mound».

Dimitrie Cantemir, who named in his book «Descriptio Moldaviae» this geological phenomenon as «Centum Monticulli», completed its first documentary attestation in 1716.

Urmând drumul din valea Prutului, între satele Brănești și Cobani, întâlnim rezervația peisagistică «Suta de movile», un fenomen unic în spațiul dintre Prut și Nistru. În realitate movilele sunt cu mult mai multe, peste 3500, ocupând o suprafață de circa 1072 de hectare, cu o lungime de peste 8 kilometri și o lățime ce variază între 1,7 km și 2,3 km. Înălțimea lor variind între 1,5 și 30,5 m (ultima numită «Movila Țiganului») și fiind dispuse paralel cu lunca Prutului, peisajul creat de ele provoacă fiori și o stare inconștientă de neliniște.

Prima atestare documentară a acestui peisaj o găsim în 1716, în cunoscuta lucrare «Descrierea Moldovei», a lui Dimitrie Cantemir, care îl numește «Centum monticulli».

În 1927, geograful Gheorghe Năstase efectuează pentru prima oară o cercetare și o descriere detaliată a complexului, încercând să explice formarea acestor movile prin alunecările care s-au produs, detașând repetat, sub formă de valuri, pachete de roci mobile ce constituiau inițial versantul terasei Prutului. Între masivele de rocă alunecate s-au format depresiuni longitudinale de diferite mărimi. Apele de scurgere de pe podișul Derenei au tăiat la rândul lor valurile longitudinale în numeroase bucăți alungite. Inundațiile sezoniere ale Prutului au modelat periodic movilele dându-le forma respectivă. Toate movilele și depresiunile sunt paralele cu lunca Prutului și între ele, fiind așezate într-o ordine stranie față de obișnuitul hazard al naturii.

Această ordonare a movilelor a născut o mulțime de legende care fac trimiteră la civilizații demult apuse. Susținute de câteva descoperiri arheologice, ele au creat mitul că ar fi în totalitate morminte vechi, întreținând astfel vie imaginația multor căutători de comori. Cercetările de ultimă oră au reliefat însă realitatea că ele sunt de fapt un fenomen natural, deocamdată neelucidat în toate aspectele sale.

Între movile se acumulează apa freatică și cea din precipitații atmosferice, formând pe alocuri mici lacuri.

Aici și-au găsit refugiul și multe specii de plante deosebit de rare: rușcuța de primăvară, târtanul sau varza tătărească, de-dițelul, stânjeneii, diverse specii de in, garofițele de câmp, zambila ș.a. Începând cu primele flori timide prevernale și până în zilele toride de iulie, mulțimea plantelor de stepă înfloresc eșalonat, oferind în fiecare zi noi culori, noi aspecte, bucurând ochiul și sufletul cu farmecul lor.

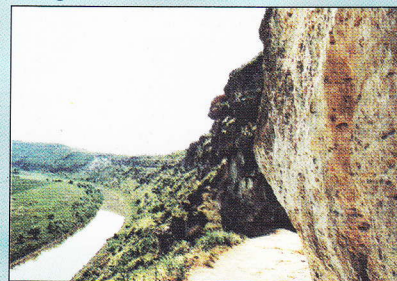
Pe malul stâng al Prutului de Mijloc, «Suta de movile» vă așteaptă vizita în fiecare anotimp. Nu ezitați să dați curs acestei invitații și veți purta în suflet, pentru totdeauna, suvenirul imaginii unui monument al naturii cu valoare de unicat pe întreg mapamondul.

Râul Răut

The Raut River is the largest tributary of the Nistru River and the third longest river in the Republic of Moldova. Its spring originates near the Rediu-Mare Village and flows after 286 km it flows into the Nistru River near Ustia Village. Near Orhei City the Raut River forms an amazing and beautiful path between some old Moldovan villages and old architectural vestiges from the Moldovan Middle Age.

Two or three centuries ago boats navigated along this water highway until reaching the Middle Age Fortress of Old Orhei. Unfortunately soviet style water and agricultural management and practices prevent further navigation along the Raut River.

Este cel mai mare afluent al Nistrului și al treilea râu ca lungime în spațiul natural al R. Moldova. Izvorăște lângă localitatea Rediu-Mare, ducându-și apele pe o distanță de 286 km până la vărsarea în Nistru, lângă localitatea Ustia (Dubăsari).

Bazinul râului atinge o suprafață de 7760 km². Șuvița îngustă de apă curge la început lin prin Câmpia Bălților, ademenind apele izvoarelor și afluenților mici. Albia râului se lărgeste treptat, tăindu-și calea în cursul inferior printre stânci calcaroase, șerpuiind și formând coturi bruste. Defileul râului este aici aproape sălbatic, cu maluri abrupte, cu stânci ciudate, care în ansamblul lor formează configurații peisagistice foarte pitorești, cum sunt de exemplu cele de la Trebujeni sau de la Jeloboc-Furcenii.

Cu două-trei secole în urmă, această arteră acvatică era navigabilă până la cetatea medievală Orheiul-Vechi, situată lângă Trebujeni. Despre aceasta ne vorbesc inscripțiile lapidare de la mănăstirile rupestre săpate în malul abrupt al defileului. Astăzi, acest lucru ar părea o poveste. Cantitatea de apă din râu s-a micșorat catastrofal, datorită consumului mare pentru irigații și pentru întreprinderile industriale.

În cursul inferior, la confluența cu râulețul Cula, Răutul forma odinioară întinse lacuri și iazuri, din nefericire dispărute astăzi. Dimitrie Cantemir, domnitorul și savantul enciclopedist din secolul al XVIII-lea, ne amintește despre un «lac mare, Orhei, situat lângă orașul cu același nume, lung de șase mile și lat de două. Lățimea și lungimea lui i le-a mărit o terasă pe care a înălțat-o domnitorul Vasile Albanzul (Vasile Lupu - n.n.), ca să oprească apa și să construiască mori aducătoare de mare câștig. Lacul are în mijlocul lui o insulă mică, plantată cu vii, altădată foarte vestite, și cu diferite soiuri de pomi fructiferi».

Pelerinaj la mănăstirea Hâncu

În apropierea satului Bursuc, aflat la 3 km de șoseaua Balcani, pe traseul Chișinău - Leușeni, într-un loc reprezentativ pentru armonia blândă și pentru farmecul pitoresc al peisajului moldovenesc, se află mănăstirea Hâncu, ctitorie a Hânceștilor, «boieri nestatornici și rebeli», cum i-a numit Nicolae Iorga. Aici, istoria, arta, natura și legenda se întrepătrund într-o fericită simbioză, dând ca rezultat unul din superbe monumente istorice de artă ale Moldovei.

«Hancu Monastery» is placed near Bursuc Village at 3 km from the Balcani Highway, on the route from Chișinău to Leușeni. The place is representative of the soft harmony and the picturesque charm of Moldovan landscape. Hancu Family, a famous dynasty of local nobles (boyars) built the monastery in 1678, on the bank of Cogalnic River. Here, the history, art, nature and legend are gathered to form an extremely beautiful result: this monastery, one of the most representative historical monument of the Middle Aged Moldovan art.

Numerous visitors flock here on the 27th of October, the day of St. Paraschiva, who is monastery's protector.

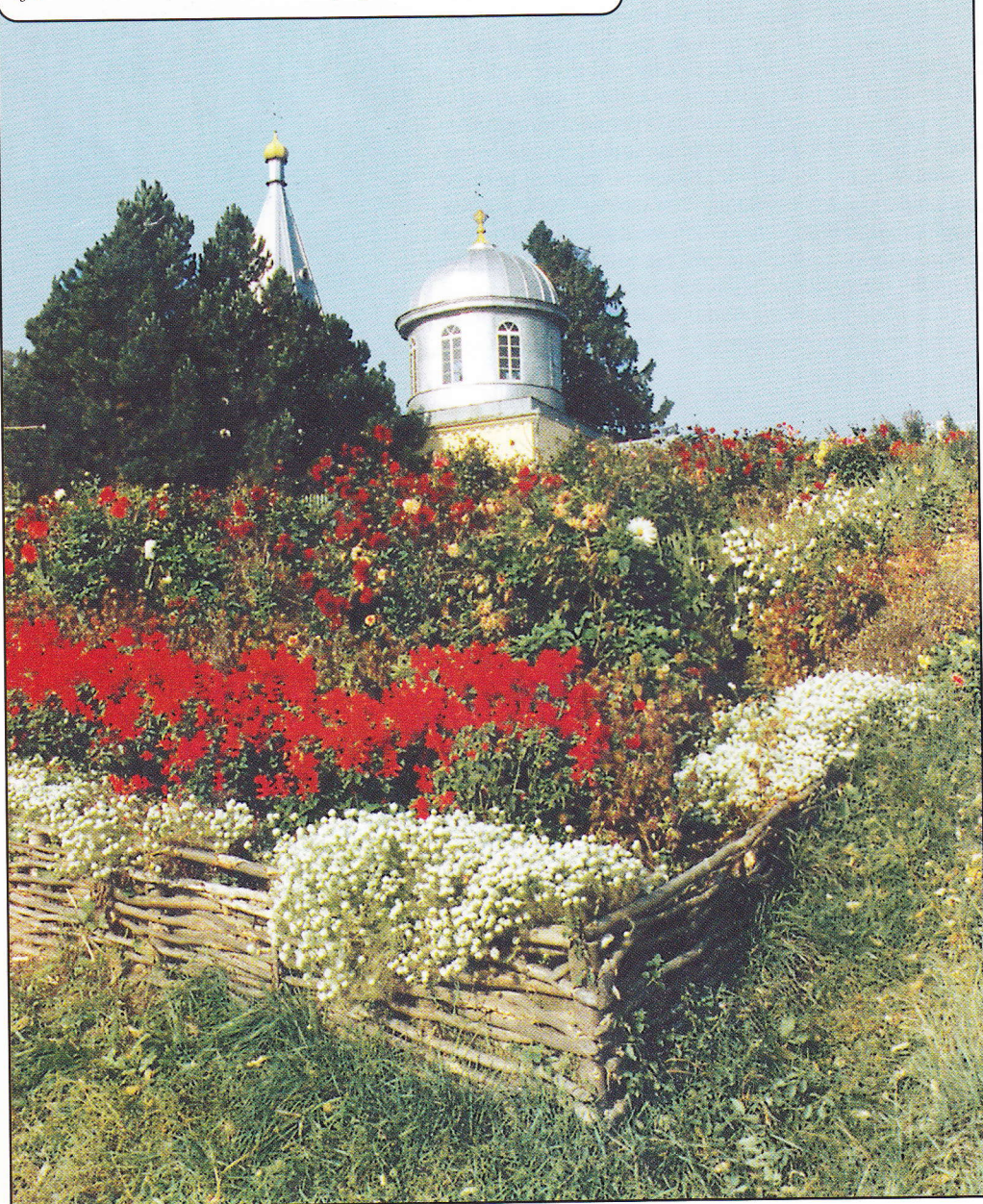
Mănăstirea, azi de maici, este situată la sud de șoseaua amintită, într-o poiană de pe malul râului Cogalnic. Legenda mănăstirii evocă vremuri cumplite, de altfel obișnuite pentru această parte a țării. Se povestește că odată, marele stolnic Mihalcea Hâncu și fiica sa Paraschiva au fost atacate de cete de tătari de care au reușit să se salveze în codru, unde au dat naștere la această poiană. Ca semn de recunoștință, ei au hotărât să ridice în acele locuri pitorești un așezământ mănăstiresc.

Îeșind din legendă, istoria atestă că în anul 1678 ca an de fondare a schitului, acesta fiind primul lăcaș de cult cu hramul apărătoarei Moldovei. După el a venit, călugărindu-se și Paraschiva, fiica lui Mihalcea Hâncu. Ulterior, din cauza incursiunilor barbare, călugărițele au trecut la alte mănăstiri, iar aici au venit, în 1779, călugării de la mănăstirea Vărzărești în frunte cu starețul Varlaam care, se pare, era și un descendent al familiei Hâncu. În 1808, schitul devine mănăstire iar construcțiile, care erau toate din lemn, treptat au fost înlocuite cu cele din piatră.

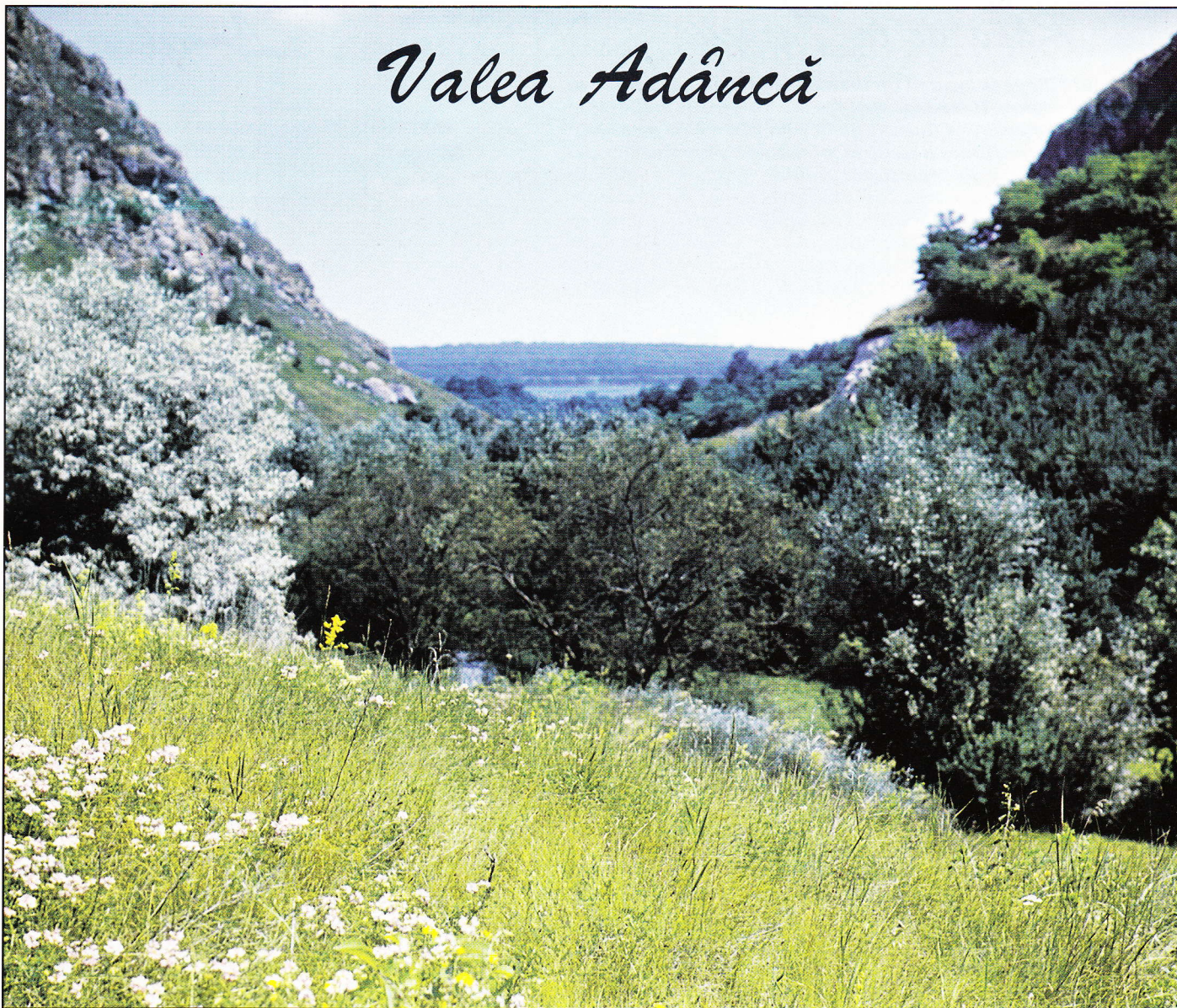
Edificiile sunt amplasate pe terasamente laterale ale unei curți patrulaterale, în centrul căreia este ridicată biserica «Sf. Cuvioasă Paraschiva» (1840). Este o clădire impunătoare, dominată de două turle înalte: cupola și clopotnița alipită în fața intrării. Latura de vest a curții este formată de o clădire alungită (1841) în centrul căreia se află biserica de iarnă cu hramul «Adormirea Maicii Domnului».

În jurul mănăstirii, peisajul este împodobit printr-o salbă de lacuri creată prin îndiguirea râului Cogalnic. Ambianța artistică este susținută și de fântânile și de cișmelele cu forme decorative, în care apa este adusă prin conducte de la numeroasele izvoare din apropiere. S-a păstrat lotul prețios de plante medicinale, fondat de călugării mănăstirii cu mai bine de un secol în urmă.

Astăzi, fluxul mare de vizitatori la mănăstire atinge cote maxime mai ales în ziua hramului Sf. Cuvioasă Paraschiva care se oficiază aici după stilul vechi, la 27 octombrie. După aproape trei decenii de umilire a ei, prin tot soiul de destinații inadecvate pe care i le-a atribuit regimul comunist, în 1991, mănăstirea Hâncu a reînflorit, fiind repusă în circuitul religios și turistic, devenind un loc de adevărat pelerinaj pentru reculegerea sufletului și a memoriei.

Valea Adâncă

Această configurație geografică, situată în partea de nord-est a satului Rașcov, pe o suprafață de 214 ha, include trei defilee cu maluri stâncoase, pe alocuri greu accesibile. Gura unuia din aceste defilee, abundant împădurită, se deschide spre Nistru ca o insulă verde, chiar în centrul satului Rașcov, lângă biserica catolică Sf. Rostan. Cu maluri înalte până la 150-180 m, prăpăstioase, defileul serpuiește iscusit prin masivul calcaros. Fiecare cotitură îți oferă alte priveliști, cu alte nuanțe. Pe alocuri, cerul abia de se zărește printre coroanele arborilor. Stejarii seculari stau de veghe în împărăția lor liniștită de mai bine de o sută de ani. Aici toporul și securea n-au ajuns încă: rar cine s-ar încumeta să o facă pe pantele atât de abrupte. Liniștea este tulburată doar de corul păsărelor și de susurul apei numeroaselor izvoare ce se scurg pe pante. Însă apa lor nu formează un pârâu, ci se pierde în golurile carstice care prelungesc în adâncuri atmosfera de taină a acestor locuri.

Ceva mai la nord, se deschide al doilea defileu, numit ca și satul de aici, Valea Adâncă. Cheile mai înguste sunt numite de localnici «mline», adică mori. Probabil, în vremurile apuse, aici erau instalate mori de apă. Defileul Valea Adâncă nu cedeză cu nimic prin pitorescul său în fața primului. Malurile sunt împădurite, ici-colo stânci izolate se înalță deasupra coroanelor arborilor. Din loc în loc, se deschid gurile negre ale peșterilor și grotelor. Pădurea de stejari, frasini, arțari și tei ascunde un bogat covor de specii rare și valoroase: drobușorul, siminocul, clopoței și garofițe. Lianele ce se urcă pe ramurile arborilor spre o rază de soare, conferă un aspect exotic întregii păduri.

O mare parte a defileului nu este însă împădurit și aici stâncile își dezvăluie farmecul, o adevărată expoziție de monștri împietriți. Și în această împărăție neobișnuită de apariții stranii, nemișcate, în valea adâncă și îngustă a defileului, aleargă tot mai zglobiu și zgomotos apa râulețului, sărind peste pietrele din cale și grăbind spre apa Nistrului.

«Valea Adâncă» is a geographical configuration situated in the north east part of Rascov Village with a total surface area of 214 hectares that includes paths with rocky banks not easily accessible. An abundant forest that opens at a green island and leads toward the Nistru River covers the entrance of one of these paths, exactly in the centre of Rascov Village near the Catholic Church of St. Rostan. With high banks of 150-180 m and steep cliffs, the path winds like a serpent through massive limestone. Every bend offers you a different scene each of a distinctive nuance.

Râpa de la Taraclia

Taraclia Village is located on the slopes of the Ceaga River in the Căușeni region. It is renowned for the numerous gullies that converge in the valley. A famous gully, situated in the southeast of the village, constitutes a natural monument. Its value derives from discovered fossils prehistoric animals living here millions of years ago. At the beginning of the 19th century, the first artefacts were discovered in the gully. Following research completed in 1901, 1904, 1907 and 1912, specialists concluded that these artefacts are one of the most important mammal fossil deposits of the Hipparion, the ancestor of the modern day horse, in all of the world.

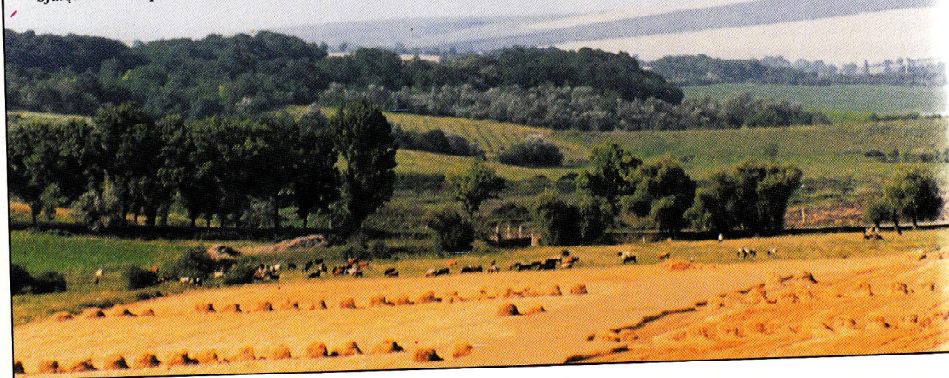
Franz Osterman la Taraclia, 1904 (foto de arhiva)

Pe povârnișurile văii largi pe care o formează râulețul Ceaga în regiunea Căușenilor, se află amplasat un sat numit Taraclia. Faima sa provine de la una din numeroasele râpe ce se usucă cu această vale și care este situată în partea de sud-est a satului. Râpa constituie în sine un monument al naturii, însă valoarea sa este profund amplificată de multitudinea cuiburilor fosilifere ale oaselor care se află aici și care provin de la animale vertebrate ce populau aceste locuri cu milioane de ani în urmă. La începutul secolului al XIX-lea, au fost depistate primele piese, iar în urma cercetărilor efectuate de către specialiștii geologi, paleontologi și naturaliști în anii 1901, 1904, 1907 și 1912 s-a ajuns la concluzia că acesta este unul din cele mai importante zăcăminte de mamifere fosile ale faunei cu hiparionii din lume.

Datorită numărului mare de fosile și, mai ales, datorită varietății speciilor determinate (57) importanța acestui zăcămintă o depășește cu mult pe cea a renumitei colecții din Grecia (din insula Samos și din localitatea Pichermi) care numără 25 specii. Vârsta geologică a fosilelor de la Taraclia este meoțianul, care a început cu circa 8,7 milioane ani în urmă și a durat aproximativ 2 milioane ani.

Muzeul Științelor Naturii de la Paris, Muzeul Paleontologic din Rusia, Muzeul Universității de Stat din Odesa și muzeele de specialitate din România - toate aceste instituții de prestigiu păstrează la loc de cinste colecții foarte bogate ale fosilelor de la Taraclia.

Sfârșit de vară pe dealurile Moldovei

Locul unde

Rezervația Rudi - Arionești este situată la 15 km o orașelul Otaci, pe malul drept al Nistrului și include limitele sale trei defilee împădurite: Rudi, Arionești și Tătărușca, cu o suprafață totală de 916 ha. Cel mai impresionant dintre toate este însă canionul Rudi. Are o lungime de 5 km și o adâncime de până la 250 m cu povârnișuri priporoase, chiar abrupte uneori. Fenomene inedite, ce dau un farmec particular acestor locuri se întâlnesc chiar de la începutul defileului: stâncile cu fisuri eoliene. Pe parcursul mileniilor, vântul și ploile au șlefuit calcarele sarmatice, creând forme bizare, alveolate de adâncituri, numite fride eoliene. În zilele noastre anumită direcție a vântului, ele emit sunete melodioase. Grație acestui efect au fost numite «harpe eoliene», iar legendele leagă ciudatul fenomen de peregrinările celebrului cântăreț mitologic Orfeu pe meleagul nostru.

Din mulțimea de izvoare, ce clipecesc printre pietre, sclipind peste lespezi, suvițele de apă se adună într-un râuleț, ce pe alocuri curge în cascade, ducându-și cântul tot mai grabnic spre Nistru. Localnicii spun că apa unor izvoare ar fi tămăduitoare. Pe la mijloc defileului se lărgește. Aici, pe una din terasele naturale ale povârnișului stâng, ascunsă de verdele abundent al arborilor seculari, se înalță mănăstirea Rudi, amplasată într-o poiană mare de pe coasta povârnișului ocolit de paraul Bulboacă.

The Rudi Arionești Reservation is located 10-15 km from Otaci Town on the right bank of the Nistru River and includes within its limits three paths covered by forests with a total surface area of 916 hectares: Rudi, Arionești and Tătărușca.

The recently discovered phenomenon of this reservation manifests itself through a rock that has a natural construction similar to a harp. Wind passes through slits of the rock creating musical sounds.

An old church from 1777 built in the traditional Moldovan way sits here. Due to its architecture and landscape, it is said that in this place every visitor can feel without fear the benevolent presence of God.

Dumnezeu a coborât lângă oameni

Critoria a negustorului Simion Donciu din Movilău și a fraților Andronache și Teodor Rudi, mănăstirea Rudi a fost întemeiată în 1772 pe pământul acestora. Datina locală susține că biserica Sf. Treime (1777) ar fi fost înălțată în semn de protest împotriva răpirii Bucovinei de către Imperiul Austro-Ungar și a decapitării domnitorului opozant Grigorie Ghica, eveniment dramatic ce-a avut loc în același an.

La început a fost un schit de călugări, iar din 1828 - de măicuțe. Seismul din 1829 a afectat puternic toate construcțiile și așezarea a funcționat doar până în 1846.

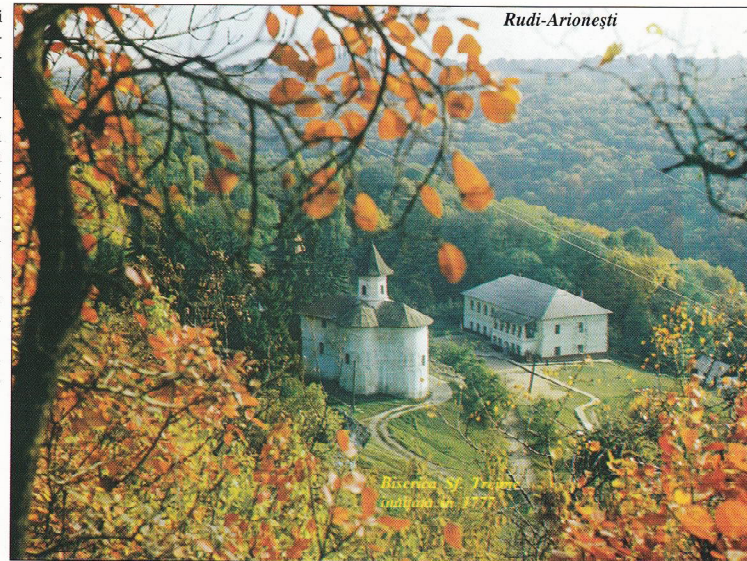
Biserica Sf. Treime, singura care a rămas din tot complexul vechi de clădiri, a fost folosită ca magazie pentru stuf de albine până în 1921, când a fost redeschisă grație activității membrilor Secției din Basarabia a Comisiunii Monumentelor Istorice din România, care au apreciat la justa ei valoare farmecul și ineditul arhitecturii ei, fiind unul dintre cele mai interesante edificii ale arhitecturii moldovenești de cult.

Încadrată perfect în armonia peisajului, biserica respiră o atmosferă de liniște atemporală, o blândețe cu adevărată celestă. Între pereții săi albi, decorați discret cu fresce pe fond albastru, senzația apropierii de divinitate nu mai este percepută ca o relație de supunere temătoare față de forța celestă. Aici parcă și Dumnezeu a coborât, odată cu lumina izvorând din cupolă, printr-oameni și locuri, revarsându și cu dărnice bunătăta asupra lor.

O lecție de istorie în aer liber

O plimbare prin rezervația Rudi-Arionești este și o lecție de istorie în aer liber. În brăniștea numită «La șanțuri», pe un deal din lunca Nistrului, se găsesc vestigiile unei cetăți cu patru valuri de pământ, cel exterior având trei bastioane și fiind căp- tuit cu piatră. A aparținut unei așezări tracice din secolele VII - VI î.d.C și mai apoi uneia getice din sec. IV - III î.d.C. În vâgăuna numită «La trei Cruci», se află vestigiile altei cetăți getice, amplasată pe un promontoriu triunghiular în plan, protejat de trei valuri de pământ și șanțuri.

Iar la numai la 1 km de mănăstire, se vede «Farfuria turcului», monument arheologic, ce se prezintă ca o ridicătură rotundă, puțin înclinată, având circa 60-70 m în diametru și care este împrejmuită de un șanț. Originea acestui monument n-are de fapt nimic comun cu prezența turcilor, specialiștii stabilind că a fost o horodiște, un centru fortificat al unei așezări mai vechi, locuită între secolul al X-lea și începutul secolului al XIII-lea, după care a fost parasită de locuitorii din cauza năvălirii cumanilor.

Rudi-Arionești

Biserica Sf. Treime înălțată în 1777

Farfuria turcului

Perlele Moldovei

Natural reservations represent the real pearls of the Republic of Moldova. Their ecological and touristic value is doubled by their scientific worth, here being preserved in their natural environment numerous rare species of plants and animals. These splendid areas represent Moldovan nature and history.

Rezervațiile peisagistice reprezintă adevărate perle ale patrimoniului natural. Valoarea lor ecologică și turistică este dublată de cea științifică, aici fiind conservate în mediul lor natural mai multe specii rare de plante și de animale. Natura, hărțuită de om în aproape toate spațiile sale, s-a retras aici, într-o superbă și irepetabilă acumulare de imagini pitorești. Spre deosebire de alte locuri faimoase în lume prin peisajul lor, rezervațiile peisagistice ale Moldovei impresionează printr-o copleșitoare armonie a concentrării pe o suprafață mică a unei mari diversități de monumente naturale care fără a avea dimensiunile magnifice ale celorlalte, reușesc totuși să le sugereze.

În lista ariilor protejate se numără 51 de rezervații naturale silvice, însumând o suprafață de 5001 ha. Dintre acestea, sunt renumite rezervațiile Sadova, Seliste-Leu, Climăuți, Stâncă, Copanca, Leuntea, Flămânda, Condrița, Șaptebani, Vadu lui Isac. Dar o adevărată faimă au căpătat rezervațiile peisagistice al căror tur vi-l propunem în aceste pagini. Codrii, Plaiul Fagului, Pădurea Domnească, Prutul de Jos sau Iagorlăc — sunt nume care evocă în egală măsură istoria și natura, fiind locuri reprezentative pentru cadrul natural în care s-a zămislit și s-a format în timp de milenii cultura și civilizația poporului nostru.

În împărăția codrilor

La 27 septembrie 1971, în zona de centru a R. Moldova se crea Rezervația «Codri». Un nume cu rezonanțe de legendă, un nume cu ecouri adânci în sufletul localnicilor, pentru că de codri în general este legată formarea și evoluția întregului nostru popor, iar de Codrii Basarabiei cea a locuitorilor de aici în special.

Pe o suprafață de 5475 ha, poți întâlni o lume unică, pentru mulți crezută a fi de-acum pierdută. Atunci când ești în mijlocul rezervației, în timp ce nu te mai saturezi de peisajul sălbatic, neprihănit de intervenția brutală a omului, parcă nu-ți vine a crede că ești doar la o altitudine de 200 m deasupra nivelului mării. Te contrazice întreaga pădure revărsată generos peste pantele mai abrupte sau mai domoale ale dealurilor și peste versanții abrupti ai râpelor. O lume nesfârșită de stejari, fagi, carpeni sau tei își întinde dominator prezența peste vârfuri semete de deal sau peste bănuite funduri de râpe.

The «Codru» Reservation was created on the 27th of September 1971 and has a total surface area of 5475 hectares.

The principal tree species are Pedunculate Oak, Evergreen Oak and Beech Tree. Other more frequently known tree species are as follows: Ash, Silver Linden, Red Linden and Cherry Trees. Fauna from the reservation are representative of Central and Western European forests.

Codrii — mândria plaiului moldav

Cunoscătorii care au fericita ocazie de a savura o plimbare prin acest decor de basm, vor reîntâlni sub pașii lor nu numai rogozul de dumbrevă, piciorul caprei sau toporașul de pădure. Între cele peste 1000 de specii care alcătuiesc covorul ierbos al rezervației, vor mai întâlni și mult mai rarele căpșunițe graudiflore, untul vacii purpurii, bumbăcărița, nemțisorul, clocoticiul pinat ș.a.

Și chiar dacă în excursia făcută prin rezervație nu veți vedea și lumea variată a necuvântătoarelor, le veți simți cu siguranță prezența. Spre deosebire de alte păduri văduvite de freamătul vieții animale, Codrii au creat condiții de creștere și reproducere pentru mulți reprezentanți ai faunei Carpatice, Balcanice și a Asiei Mici.

Cărările tainice ale Codrilor rămân în așteptarea ta, drumețule! Ia-ți rucsacul, aparatul de fotografiat și răspunde acestei chemări.

«Pădurea Domnească»: un paradis în lunca Prutului

Rezervația «Pădurea Domnească», fondată în august 1993, pe o suprafață de circa 6.032 ha amplasată lângă satul Balatina, reprezintă una din cele mai vechi păduri din lunca Prutului și din întregul ținut. Ea îmbracă Prutul în haină verde pe o distanță de aproximativ 60 km. Este o pădure tipică de luncă inundabilă, deși inundațiile nu mai sunt actuale după construcția barajului și a lacului de acumulare de la Stânca-Costești, în amonte pe Prut.

Calificativul de unic poate fi atribuit acestui peisaj din mai multe puncte de vedere. Aici au supraviețuit peste 700 de specii din cele 1200 ale florei autohtone înregistrate în republică. Și, în primul rând, o valoare deosebită îi este conferită de suprafața de peste 40 ha, acoperită cu stejari seculari ce depășesc vârsta de 200-250 de ani, unii din ei atingând recordul și în înălțime: 30-35 m. Nicăieri în alt loc în Moldova nu poate fi întâlnit un astfel de complex de arbori seculari. Tot aici se află și cel mai viguros stejar secular de pe teritoriul țării (450 de ani, înălțimea peste 35 m și lungimea circumferinței tulpinei la nivelul staturii umane de peste 9 m).

Desigurile de mure, hamei, huceacurile de coacăz, aluni, iar primăvara, delicioșii zbârcio-gi - toate acestea sunt aici o prezență obișnuită. În «Pădurea Domnească» pot fi văzute specii foarte rare pentru flora Moldovei: vița de vie sălbatică, angelica, lăleaua pestriță și bujorul bihorean, ce se mai întâlnește în Europa doar în Ungaria și în județul Bihor din România. Tot aici au supraviețuit o mulțime de rarități ale faunei: cerbul nobil, vidra, pisica sălbatică, jderul de pădure, jderul de piatră, nevăstuica, lopătarul, egreta mare albă, lebăda, etc. Iar colonia de păsări acvatice (aproape 500 de cuiburi) este cea mai numeroasă din întreg spațiul dintre Nistru și Prut. Mândria specialiștilor rezervației o formează câteva familii de bătlani, păsări elegante și rare, care și-au făcut aici cuiburi întorcându-se la ele în fiecare primăvară.

Vizavi de satul Cobani, prin verzele pădurii strălucește oglinda apei lacului natural «La Fontal», reminiscență a vechii albiu a Prutului. Lacul a supraviețuit deoarece se mai alimentează din izvoarele ascendente, care pot fi urmărite pe fundul nisipos, prin apa străvezie, umbrată de pletele sălciiilor bătrâne. Desigurile de trestii, papură și alte plante palustre servesc drept minunat ascunziș, pentru viețuitoarele de baltă.

«Pădurea Domnească» reprezintă un adevărat muzeu sub cerul liber, care în prezent se încearcă a fi transformat într-un laborator științific de studii și restabilire a biodiversității. Regimul de ocrotire al rezervației cere permis pentru vizitare, care se obține la secția teritorială a Asociației de Stat pentru Silvicultură «Moldsilva» (or. Glodeni, str. Saharov, nr. 17, tel. 8-249/23455).

The «Princely Forest» Scientific Reservation was established in August of 1993 with a total area of 6,032 hectares. Located near the Balatina Village, it represents one of the oldest forests from the Prut basin and from the entire territory of the Republic of Moldova. The Prut is dressed in the green of this forest on area of approximately 60-km. It is typical forest of the Prut's holm meadow, even though the holm meadow is no longer present after construction of a dam and formation of a reservation, Stânca-Costești.

The «Princely Forest» Reservation represents a real museum in the natural environment and is beginning to be transformed into a natural scientific laboratory for research in the reestablishing of biodiversity. In order to preserve the reservation, visitors are required to have a permit that is obtained from the territorial unit of the State Association of Forestry «Moldsilva» (Glodeni City, Saharov Str., nr. 17, and tel. 8-249/23455).

Plaiul Fagului

The forest reservation of the Beech Tree Region was established in 1991 in order to protect the unique and exemplary Beech Tree. The region has a total surface area of 5,642 hectares and is in the north-west centre of Codru. The reservation holds on its territory the Bac River and other springs.

În 1991, pe o suprafață de 5642 ha din partea de nord-vest a Codrilor Centrali, a fost amenajată Rezervația silvică «Plaiul Fagului». De aici, alături de alte fire de apă, izvorăște și râul Bâc. Vegetația rezervației este reprezentată de păduri de foioase - fag, gorun, carpen, frasin, artar - de tip central-european. Foarte valoroși sunt copacii de fag, care ating o înălțime de 30-40 m, un diametru mediu al tulpinii de 80-100 cm și o vârstă de 80-150 ani. Flora rezervației include peste 90 specii de plante, dintre care 77 de specii sunt plante rare și pe cale de dispariție. Numai aici cresc mălinul, perișorul și anumite specii rare de ferigi.

În viitorul apropiat, la inițiativa Mișcării Ecologice din Moldova, se va încerca să se organizeze aici un Parc Național care ar include și sectoarele silvice din jur, cu valoare deosebită: Căprișna, Condița, Ulmu, Cărpineni.

*Pe un picior de plai,
Pe o gură de rai...*

Prutul de Jos

The Down Prut Reservation was established in 1991 on a total area of 1691 hectares. Is located in the Down Prut River's basin and includes between its borders the Belev Lake and its meadow.

Over 2/3 of its surface is covered by water. However the area is unstable, as it is dependent upon the water levels of the Prut and Danube Rivers.

The Reservation has an unique value due to the great number of birds, animals and flowers which a majority of are considered rare species.

Rezervația a fost organizată în 1991, pe o suprafață de 1691 ha. Este situată în bălțile din lunca Prutului Inferior și include în hotarele sale lacul Belev și lunca din jur, cu zăvoaie și pășuni cu plante ierboase specifice locurilor umede. Scopul organizării acestei arii protejate este de a ocroti și restabili ecosistemele acvatice și palustre din bălțile Prutului Inferior, de a proteja plantele și animalele rare caracteristice acestor biotopuri.

Aproape 2/3 din suprafața rezervației, respectiv 1500 ha este ocupată de apele lacului Belev. Însă ea variază semnificativ, în funcție de nivelul apei în Prut și în Dunăre. Lacul Belev păstrează un important genofond de plante acvatice relict, dintre care multe sunt specii rare: nufărul alb, plutica, nucile-de-balta, orzoaica-de-apa, pestisoara, feriga-de-balta ș.a. În lunca mlăștinoasă din jur cresc specii rare de orhidee, incluse în Cartea Roșie a naturii din R. Moldova.

Fiind situate aproximativ la paralela de 45° latitudine nordică, deci la jumătatea distanței dintre ecuator și polul nord, aceste bălți rep-

rezintă un loc important de pasaj pentru păsările migratoare. Dintre păsările rare pot fi întâlnite: egreta, lebăda, lopătarul, pelicanul, cormoranul-mic, călifarul-alb, pescărușul-albastru, ș.a.

Rezervația «Prutul de Jos» are o valoare deosebită și pentru stabilitatea unui echilibru natural în zona Prutului Inferior, pentru menținerea viabilității râului și pentru ameliorarea climatică în sudul arid. Incluziunea acestui ecosistem în rezervația biosferică mondială «Delta Dunării» ar fi un pas decisiv în reînvierea biodiversității Prutului de Jos.

Nufărul alb: una din bijuteriile naturii ocrotite în Prutul de Jos.

Primăvară în lunca Prutului

Râul Capitalei

The spring of the Bâc River is located near Temeleuți Village at an altitude of 180 m. Having a length of 155 km, the Bâc River crosses at the middle point of the territory. Before entering Chișinău, near Ghidighici Village, the river intersects a chain of limestone reefs creating a picturesque path, The Gorges of Bâc. In 1963 near Ghidighici Village an artificial lake was created to complete the two natural lakes of Bâcovăț and Calfa.

Pornind de lângă satul Temeleuți (Călărași), de la o altitudine de 180 de metri, șerpuind printre dealurile și colinele Codrilor, râul Bâc ajunge pe la jumătatea celor 155 de kilometri ai săi în capitala Republicii Moldova. Înainte de a intra în Chișinău, lângă satul Ghidighici, râul intersectează șirul de recifi calcaroși din bazinul Nistrului, formând un defileu pitoresc, numit Cheile Bâcului. Despre acest defileu, Dimitrie Cantemir vorbea ca despre un «șir de pietre foarte mari, așezate în linie atât de dreaptă de parcă ar fi fost puse de mâna omului...»

Învestea unei capitale europene

Chisinau, the capital of the Republic of Moldova is located among hills through which the Bâc River flows.

Chisinau is mentioned for the first time on the 8th of October in 1466, but actually older than this documented date.

After 1812, this town becomes the capital of the new region of Basarabia. Following its development, the city was enriched in time with many buildings, some of them being real jewels of architectural art. Even though the Second World War destroyed many of them, those which remain there are proof enough that Chisinau is an European capital.

Orașul Chișinău, capitala Republicii Moldova este întins pe câteva coline, printre care își duce apele râul Bâc.

Deși este menționat pentru prima oară în mod cert, într-un document de la 8 octombrie 1466, Chișinăul este mult mai vechi decât atestarea sa documentară.

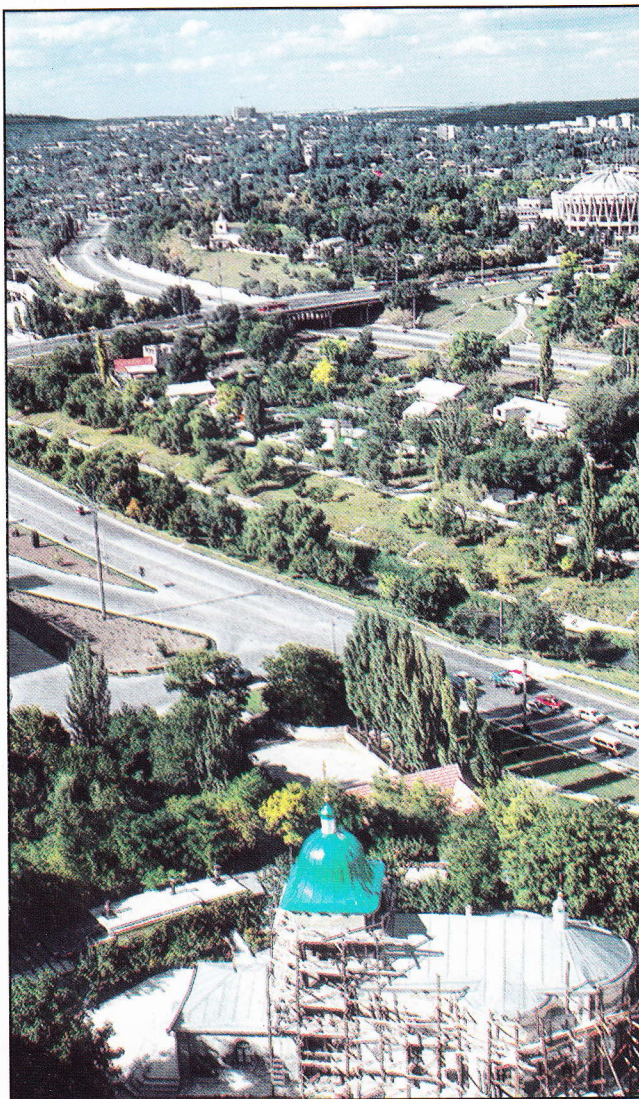
După 1812, grație poziției sale geografice Chișinăul a fost desemnat ca reședință a mitropoliei regiunii Basarabia. Dobândirea noului statut de oraș cu drepturi de oraș și de calitate a fost determinată de hotărârea luată de Scarlat Sturza, viitorul guvernator de Chișinău și de Gavriil Bănulescu-Bodoni, viitorul mitropolit al Chișinăului și Hotinului.

În anii care au urmat, teritoriul Chișinăului a crescut, iar edificarea ansamblurilor de clădiri a fost efectuată cu o dârnicie de spațiu care a uimit vizitatorii europeni, neobișnuiți

cu o asemenea risipă a terenului urban. Orașul s-a împodobit cu noi clădiri, mai ales în perioada interbelică, prin introducerea stilului modern și neoromânesc.

Frontul celui de al doilea război mondial a trecut de două ori prin capitală, afectând mai ales clădirile monumentale, acelea care îi creau individualitatea. Unele dintre acestea - cum ar fi Primăria, Banca orașenească sau hotelul "Suisse" - au fost reconstruite pe vechiul loc, după planuri și fotografii, rămânând până astăzi embleme ale unui oraș european cu vechi și frumoase tradiții arhitectonice.

Biserica Mazarachi

On a hill in the old part of Chisinau exists a stone church with the holy name "Nasterea Maicii Domnului" (The Birth of Mother Mary of God), more commonly known under the name of the Mazarachi Church. Below this holy place, under this little hill, there is a spring and a picturesque and unknown underground lake.

Pe un deal din partea veche a Chișinăului există biserica cu hramul "Nasterea Maicii Domnului", mai cunoscută sub numele de biserica Mazarachi, străjuiește împrejurimile încă din secolul XVIII.

Sub ea, unul din izvoarele vechi ale orașului reamintește vizitatorilor că de aici a pornit dezvoltarea actualului oraș. Și puțin cunoscută este că tot sub temelie ei se află una din tainele orașului: un enigmatic și mirific lac subteran de dimensiuni apreciabile, atestată încă din 1918.

Biserica Mazarachi: piatra de ctitorie în jurul căreia a început să se ridice orașul Chișinău

Muzeul de Arheologie

The actual headquarters of the Museum of Archaeology and Ethnography and of the Academy of Sciences for the Republic of Moldova are in an old building located at the corner of the streets 31 August 1989 and Mitropolit Gavriil Bănulescu Bodoni. Perhaps no other function would have been more appropriate for this architectural monument as the entire existence of the building is deeply connected to the history of this land and the people that created it.

The first building appeared here at the end of the last century in 1867 and completed the urban view of Chișinău. It was constructed under A. Bernardazzi's architectural project.

Actualul sediu al Muzeului de Arheologie și Etnografie al Academiei de Științe a R. Moldova este o veche clădire, plasată pe colțul format de străzile 31 August 1989 și Mitropolit Gavriil Bănulescu Bodoni. Poate nici o altă destinație nu ar fi fost mai potrivită pentru acest monument de arhitectură, întreaga sa existență fiind profund legată de istoria acestui meleag și de oamenii care au făurit-o.

Clădirea a apărut aici la sfârșitul secolului trecut. Cel care a comandat-o era Stanislav Ianusevski, un împătimit al jocurilor de noroc. La un moment dat Fortuna i-a surăș și a câștigat la masa verde enorma sumă de 270.000. ruble de argint. Astfel, în 1867 clădirea întregeste peisajul urban al Chișinăului, fiind executată după proiectul arhitectului A. Bernardazzi.

Numai că stilul luxos de viață al proprietarului l-a ruinat curând și astfel, soția sa, Iulia Ianușevski, vinde în ianuarie 1870 această casă lui Nicolae Casso (1839-1904), numit «filozoful din Chițcăreni», pentru suma de 31000 de ruble de argint. Casa cumpărată de Nicolae Casso a fost dată drept zestre surorii sale, Elena, la căsătoria ei cu Gheorghe Donici, reprezentant al unei remarcabile familii de boieri basarabeni. Nicolae Casso a fost fondatorul spitalului zemstvei din Bălți și al celui din satul Flămânzeni, donator al societății literare «Junimea» din Iași și al tipografiei ziarelui «Convorbiri literare».

Din 1903 proprietar al casei devine Mihai Katakazi, mareșalul nobilimii județului Chișinău (1905). Nu mai târziu de 1916, proprietar al casei devine familia Anghel.

Dar poate cel mai puternic argument pentru a considera această casă drept monument istoric, este legat de evenimentele războiului ruso-româno-turc din anii 1877-1878. Aici a fost ținut prizonier după capturarea sa, comandantul garnizoanei de la Plevna, Osman-Pașa, după ce a fost adus în Basarabia.

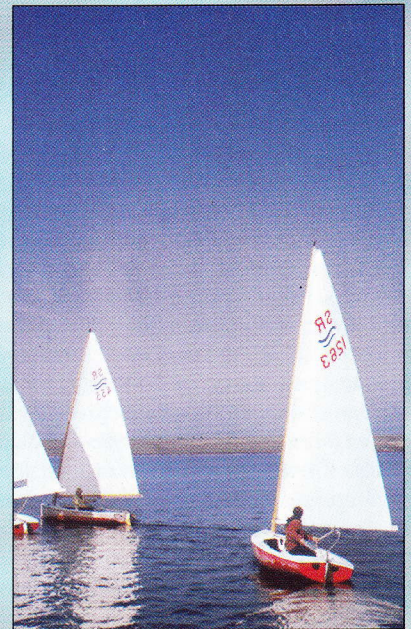
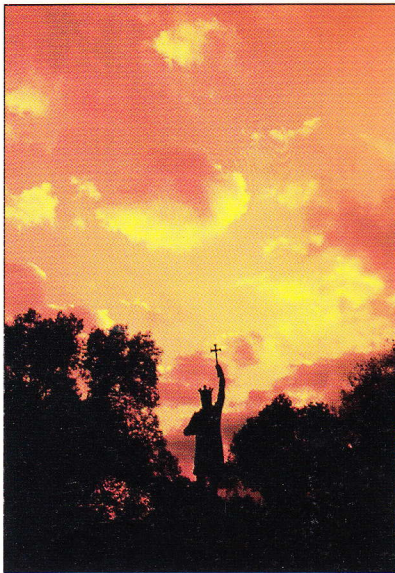
În 1986, în această clădire a fost deschis pentru public actualul Muzeu de Arheologie și Etnografie, ca subdiviziune a Institutului de Arheologie și Istorie Veche. Colecțiile sale cuprind circa 810000 piese.

Grădina Publică Ștefan cel Mare și Sfânt

Grădina Publică Ștefan cel Mare și Sfânt, este cel mai vechi parc conceput și amenajat în manieră clasică la Chișinău. Se consideră că ar fi fost plantat în 1816-1817. Mai târziu apar intrările, 2 fântâni arteziene cu o adâncime de 13 m, pavilioane de recreație, scrâncioburi, 2 orologii.

În 1928, aici a fost ridicat monumentul lui Ștefan cel Mare, iar în 1958 a fost amenajată Aleea Clasicilor, cu 12 busturi ale clasicilor literaturii române, cărora în anii '90 li s-au alăturat busturile altor mari literați români din sec. XX.

Pe aleile parcului pot fi întâlniți reprezentanții a 50 de specii de arbori, dintre care câțiva au vârste cuprinse între 130 și 160 ani.

Șirul lor se întinde dincolo de Nistru... iar țăraniii spun că sunt lucrările diavolilor care s-au jurat să astupe apa Băcului».

În 1963, lângă satul Ghidighici a fost construit un lac de acumulare ce se alătură celorlalte două lacuri naturale - Băcovăț și Calfa - aflate pe cursul râului Bâc. S-a reușit astfel ca, prin prezența acestui imens lac, peisajul zonelor de agrement ale capitalei să fie întregit, suplîindu-se dimensiunile totuși modeste ale râului ce-l traversează.

Grupuri de căsuțe de vacanță, ascunse printre crângurile care acoperă malul, își așteaptă ospitaliere, vară de vară, vizitatorii. Printre surprizele pe care lacul Ghidighici le poate oferi oaspeților săi, se numără plimbările cu ambarcațiuni de diferite tipuri și pescuitul. Dar ceea ce îi conferă cu adevărat valoare în ochii amatorilor de turism este însăși posibilitatea pe care o oferă ca loc de odihnă amplasat în centrul unei zone încărcate de obiective istorice sau naturale. Poți vizita ziua Cheile Băcului, mănăstirea Căpriana, mănăstirea Hâncu, Orheiul Vechi, cramele Cricovei și de la Mîleștii Mici, precum și multe altele, având siguranța că seara, lacul Ghidighici îți va oferi un cadru pitoresc de neuitat pentru o reconfortantă și binemeritată odihnă.

Din tainele oraşului: Hoteluri din Chişinăul de altădată

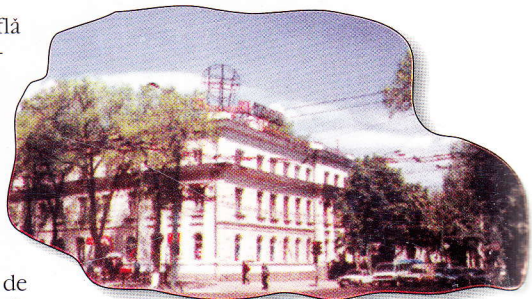
The present building of «B.P. Hasdeu» Municipal Library resulted after World War II from the unification of two buildings representative of old Chişinău. Ivan Monastârschi built both of them after 1835. One of these buildings was considered for a long time as one of the architectural jewels of Chişinău being constructed in the neo-classical style.

Until 1864 the Theological Seminary used this building as a dormitory for theological students. After that a Swiss citizen named Charl Tomas Selideni rented it and transformed it into the «Suisse» Hotel.

The «Suisse» Hotel operated until World War II and represented a place of refinement and hospitality for many Romanian and foreign personalities visiting Chişinău.

Prea grăbiți uneori, trecem prin propriul nostru oraș, nepăsători, pe lângă case care respiră încă parfumul unor vremi demult apuse. Ochiul, prea rutinat de imaginea lor întâlnită zilnic, nu mai înregistrează farmecul pe care îl degajă linia arhitectonică a multora dintre ele. Și totuși, sub hațina ponosită a aspectului căpătat prin lipsa mijloacelor de întreținere, se ascunde adeseori o întreagă poveste cu farmecul și misterul unei epoci împinse pe nedrept în uitare. Redescoperind aceste clădiri, ne redescoperim propria istorie. Redându-le locul cuvenit în memoria colectivă, ne redăm nouă înșine locul în conștiința ființei naționale.

Clădirea în care se află biblioteca municipală «B. P. Hasdeu», a rezultat din comasarea a două clădiri deteriorate în timpul celui de-al doilea război mondial. Apariția lor a avut loc după confirmarea planului din 1834

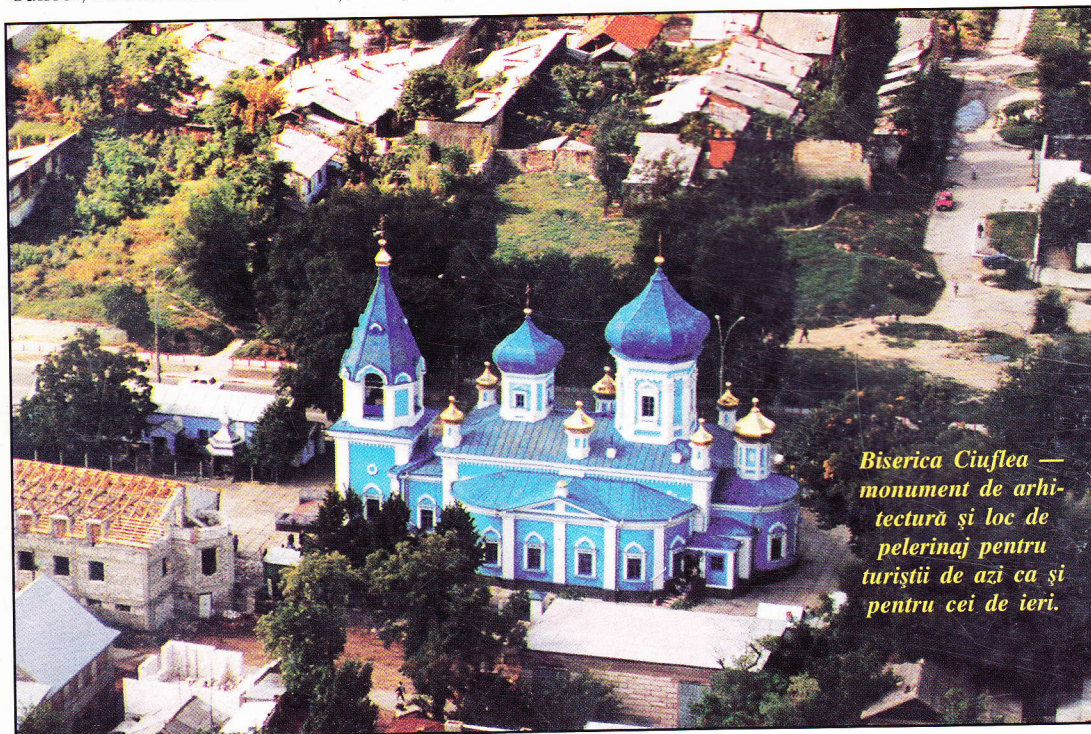

de sistematizare urbană a Chişinăului, conform căruia proaspăta capitală a regiunii Basarabia începea să se extindă pe un teren viran spre vest de oraşul vechi. Acolo, vis-a-vis de Grădina Publică și de Piața Catedralei, consilierul colegial I. Monastârschi, funcționar al Consistoriului eparhial, a primit două parcele. Pe primul lot, primit la 19 martie 1835, aflat la nord, mama sa, Anastasia Monastârschi a construit o casă din piatră. El a ridicat apoi, pe parcela aflată la intersecția bd. Ștefan cel Mare cu strada Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, o clădire cu plan unghiular, cu două etaje și cu două fațade principale. Anume acest imobil a fost cel mai mult reprodus prin fotografii, arhitectura lui neoclasicistă reprezentând o carte de vizită a Chişinăului.

Clădirea a fost dată în arendă, aproape integral, chiar de la finisarea lucrărilor de construcție. Aici s-a aflat locuința guvernatorului Basarabiei, generalului Pavel Fiodorov, care a depus eforturi considerabile pentru amenajarea oraşului și a manifestat un interes viu pentru istoria ținutului și pentru monumentele sale istorice. Tot atunci, în această clădire se afla vistiria. Între anii 1846-1863 o parte a încăperilor a fost ocupată de gimnaziul și pensionul pentru copiii funcționarilor și ai nobilimii basarabene, epitropi de onoare a căruia au fost: Leon Ralli (1846-1853) și Teodor Cazimir (1854-1863). Ultimul a înzestrat biblioteca stabilimentului cu circa 100 cărți în limba română - de istorie, literatură și didactică.

În perioada când gimnaziul a funcționat în aceste clădiri, aici și-au făcut studiile renumiți oameni de cultură ai Basarabiei, - scriitorii Bogdan Petriceicu Hasdeu (promoția 1853) și Zamfir Arbore (1858), Alexei Cotruță (1847), arhitectul P.E. Gaschet și N. Codrean, viitorul director al școlii reale din Chişinău (ambii în 1857), revoluționarul Mihai Beldiman (1858), Karl Schmidt, viitorul primar al oraşului (1863), ș.a.

La 25 martie 1863, proprietarul I. T. Monastârschi a vândut aceste case Seminarului teologic din Chişinău, care le-a folosit doar un an, după care ele au fost date în arendă pentru 12 ani cetățeanului elvețian Charl Tomas Selideni. Acesta le-a stăpânit însă un timp mai lung, transformându-le într-un hotel numit, firește, după patria sa - «Suisse». La parter au apărut ateliere și magazine, salonul de fotografiat al lui Stainn, cofetăria lui Bachinsky, magazinul de textile al lui Vilkenberg, frizeria lui Sereus, firma particulară de asigurare «Ancora». În 1896, în hotelul «Suisse», cel mai cunoscut din oraș, s-a oprit pentru câteva zile scriitorul Constantin Stere.

Biserica Ciuflea — monument de arhitectură și loc de pelerinaj pentru turiștii de azi ca și pentru cei de ieri.

În 1897, aceste clădiri au fost date în arendă pentru un termen de 15 ani negustorului N. V. Muraciov, care în scopul amenajării la parter a unui restaurant a întreprins o reparație capitală a edificiului. În acest hotel renovat, în 1905 s-a oprit pentru câteva zile istoricul Nicolae Iorga.

Hotelul «Suisse» a funcționat până în preajma celui de-al doilea război mondial, păstrându-și numirea dată de Charl T. Selideni, edificiul răspunzând atât de bine destinației sale, încât unii istorici ai oraşului Chişinău îl considerau ca având această funcție încă de la început.

După cel de-al doilea război mondial, clădirea a fost reconstruită după proiectul elaborat de arhitecta Etti Rosa Spirer, care a beneficiat de consultațiile arhitectului academician V. A. Șciusev, pământeanul nostru.

The Hotel "Codru" complex is interested in promoting eco-tourism in the Republic of Moldova, with a goal to increase the worth of rural spaces, natural resources, and the cultural and environmental patrimonial values. Recently, the hotel celebrated the inauguration of the "ALBASADORF VILLA", which represents the successful completion of the first objective - the creation of eco-tourism in the Republic of Moldova. The villa will organise mini holidays, weekends and vacations. Here visitors can experience and enjoy the traditional way of life in an actual Moldovan village.

Hotelul «CODRU» sub semnul modernului

Amplasat pe strada 31 August din Chişinău, Complexul Hotelier "Codru" îmbină avantajul poziţiei sale ultracentrale - în imediata apropiere a celor mai importante instituţii administrative, politice şi culturale - cu vecinătatea reconfortantă a Grădinii publice "Ştefan cel Mare".

Camerele "single" sau "double" şi apartamentele sale, mobilate cu rafinement şi dispunând de cele mai moderne facilităţi vă pot asigura confortul care va transforma sejurul dumneavoastră în Chişinău, într-una din cele mai plăcute amintiri.

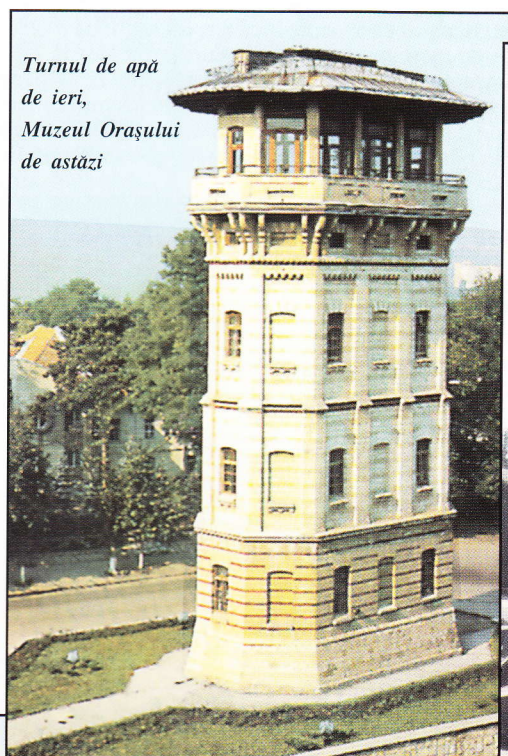
Indiferent dacă veniţi în capitală ca simplu turist sau ca om de afaceri, Hotelul "CODRU" este singura gazdă care vă poate satisface exigenţele la cel mai înalt nivel.

Dacă sunteţi om de afaceri, sălile de conferinţă dotate cu mobilier şi aparatură modernă vă asigură un climat propice şi de bun augur negocierilor, seminariilor sau întâlnirilor dvs.

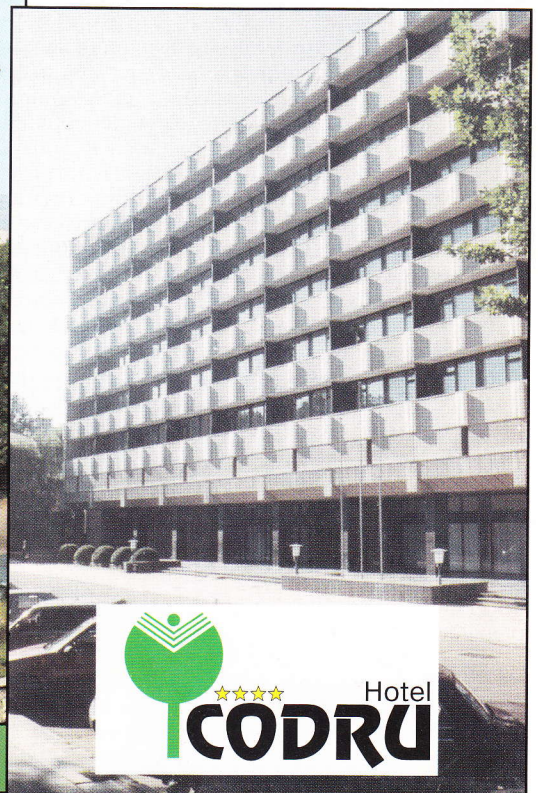
Dacă sunteţi sosit doar pentru recreere şi pentru petrecerea timpului liber, personalul calificat al Hotelului "Codru" vă va ajuta să descoperiţi o faţă neştiută a Chişinăului, prezentându-vă o imagine panoramică a celor mai reprezentative monumente ale sale într-un scurt, dar de neuitat, tur al oraşului.

Totodată, Complexul Hotelier "Codru" se axează pe promovarea turismului rural în Republica Moldova, având ca scop valorificarea turistică a spaţiilor rurale, a resurselor naturale, a patrimoniului cultural din mediul sătesc, prin activităţi turistice la un nivel de calitate şi confort garantate prin asigurarea unor standarde corespunzătoare exigenţelor civilizaţiei actuale, acoperind necesităţile vizitatorilor găzduiţi, prin activităţi de animaţie, petrecere a timpului liber şi servicii diverse.

Recent, hotelul a sărbătorit inaugurarea VILEI "ALBASADORF", care reprezintă primul obiectiv turistic din turismul rural al republicii, unde se vor organiza minivacanţe, week-enduri şi vacanţe.

Turnul de apă de ieri, Muzeul Oraşului de astăzi

Lupoaica de la Roma — simbolul latinătăţii Moldovei

În vecinătatea hotelului "Codru" se află şi Muzeul Naţional de Istorie

Havuzul din Grădina Publică "Ştefan cel Mare", care poate fi văzut şi din balcoanele hotelului "Codru"

Vatra permanenței noastre

The geographical region of Codri has a total surface area of 500,000 hectares and is located in the central part of the Republic of Moldova. It is one of the most picturesque and richest regions. Since long ago, it has been renowned for its vineyards, orchards and forests.

The Codri Relief, with its specific morphology is characterized by deep valleys, steep slopes and high hills. It is a region with many springs of well-known rivers such as Cula, Ichel, Bâc, Băcovăț, Ișnovăț, Botna, Cogâlnic, Lăpușna, and Nârnova. In the past a green blanket of Oak and Beech trees covered the entire region. In this natural environment, villages distinctive in their history and traditions appeared and developed in this region.

Șanțurile de apărare și valurile de pământ care împreună au aceste sate în Evul Mediu, au dispărut astăzi, retrăgându-se din realitate în etimologia unora din numele lor. De exemplu, în cazul satului Palanca, numele său nu însemna altceva decât «întăritură de pământ, niuel și bârne». Tot ca o reminiscență din acele vremuri de demult, au mai rămas până astăzi gardurile gospodăriilor, confecționate din niuel groase și subțiri, împletite foarte des și încununate în partea superioară de vreascuri și crenguțe subțiri și ghimpate.

Principalul material de construcție era lemnul. Această concluzie este întărită de prezența bisericilor de lemn păstrate până astăzi în satele Horodiște, Hoginești, Mândra, Palanca, Cotu-Morii, Vărzărești ș.a. Importanța lemnului, nu numai ca material de construcție, este subliniată de faptul că trunchiurile de copaci care în trecut serveau ca altar în aceste biserici lăsau să se întrevadă în prezența lor o reminiscență a cultului arborelui sacru.

Din același material erau construite și casele țărănești, descrise încă de la mijlocul secolului al XVII-lea de cronicarul turc Evlia Celebi, ca fiind ridicate din bârne rotunde și acoperite cu stuf. Inițial, casele țărănești de aici, aveau o singură cameră și acoperiș în patru ape. În timp însă, numărul de camere a crescut la două și chiar la trei: Casa Mare, cămara - bucatărie și tinda. O evoluție se remarcă și în materialul folosit la acoperiș. Dacă la început stuful era universal folosit în acest scop, ulterior el a fost înlocuit de șindriță și apoi de oalele roșii.

Trei elemente au rămas însă caracteristice satului din Codri: prispa, foișorul și porțile înalte, încununate de acoperiș, a căror semnificație în trecut era aceea de a desemna gradul de înstărire al proprietarului.

Indiferent de mărimea și de numărul odăilor, ele au temelia întărită de o prispă lată, amplasată de jur - împrejur, pe trei laturi, pe două sau numai în față. Inițial, prispa se făcea din tulpini de copac cioplite din patru părți. Mai târziu s-a trecut la construirea ei din lut bătut sau din chirpici și piatră. La gospodării mai înstărite, prispa era bătută pe deasupra cu scânduri iar la unii, chiar și pe laterale.

Foișorul (cerdacul) ori «nasul casei», cum i se mai spune prin sate ca Seliște sau Ciutești, este un element aproape obligatoriu pentru satele de mazili sau de răzeși, departajându-le prin prezența sa de așezările mănăstirești și de satele de țărani.

Din orice ar fi ele construite, toate casele din regiunea Codrilor sunt muruite (lipite) cu lut, vărute cu var puțin sinit, de culoarea cerului senin și au brăie negre, trase cu pământ negru răzmuat cu apă, conform unei străvechi tradiții.

Dacă veți avea vreodată curiozitatea și prilejul de a călători prin satele Codrilor, pe alocuri veți mai găsi câte o căsuță bătrânească care să corespundă întru totul descrierilor de mai sus. Este firesc ca cerințele epocii în care trăim să modifice pretențiile și gusturile în arhitectură și nu numai în ea. Dar, oricare ar fi avantajele și motivațiile acestor transformări inerente evoluției, nu avem dreptul să uităm că importului de kitch-uri îi este de preferat, în orice caz, adaptarea la modern a tradițiilor. Ele sunt rădăcinile care ne dau un reconfortant sentiment de ancorare în eternitate.

Regiunea geografică a Codrilor, cu o suprafață de circa 500.000. de hectare, este situată în partea centrală a Moldovei și este una din cele mai pitorești și mai bogate zone, vestită încă din vechime prin viile, livezile și pădurile sale.

Relieful Codrilor, cu morfologia lui specifică, determinată de alunecări de teren și de eroziune, se caracterizează printr-o puternică fragmentare: văi adânci cu versanți abrupti, numeroase hârtoape, vâlcele largi cu fundul plat, râpe, dealuri înalte, înguste și alungite. De aici își încep unduirile răcoroase multe râuri cunoscute: Cula, Ichel, Băc, Băcovăț, Ișnovăț, Botna, Cogâlnic, Lăpușna, Nârnova. În trecut, aproape întregul teritoriu al acestei zone era acoperit de păduri de foioase, în special de fag și de stejar. Astăzi, suprafața lor s-a redus la puțin peste 100.000. de hectare. În acest cadru natural s-a format satul de codru și anume de aici și-a tras sevele personalității sale aparte.

Modelat pe formele specifice reliefului din cadrul său natural, satul de codru așezat de regulă într-un hârtop, are un aspect de amfiteatru uriaș. Această înfățișare este rezultatul unei evoluții în timp și spațiu. Pornind în vechime din fundul hârtopului, el a ajuns să-i depășească limitele odată cu schimbarea situației demografice, mai ales la sfârșitul secolului al XIX-lea și a culminat în prezent, prin cucerirea culmilor de deal. Este interesant de remarcat că această structură e una din cele mai vechi, fiind cunoscută încă din epoca nouă a pietrei, ea fiind păstrată până astăzi, practic de toate marile orașe ale Europei.

Moldovan pottery art has an origin as old as the hills from about 6 or 7 thousands years ago. In all this time, pottery art has survived throughout civilisations and has become an important part of our culture.

The pottery art is a hard handcraft and requires a special deftness and a specific knowledge. Only one mistake can destroy the entire result of meticulous work.

In past time, this handcraft was practised in the majority of Moldovan localities. Today, we can find it only in those villages that are the real homes of the tradition.

Iurceni Village, which is located at the end of Lapusna River, was discovered in the 15th century. At the end of the last century, the majority of its inhabitants dealt with pottery art. A large spectrum of ceramic pots was produced here. Plates adorned with flowers and special plates for pies were the most requested. The artisans worked in the same fashion as their predecessors using red and black ceramic. Between their realisations, the enamelled red pots were considered the most attractive. The potters from Iurceni were different people from the other inhabitants of the village as they had long hair «like monks». The decline of this handcraft started with the Soviet invasion in 1940.

Another old pottery centre is from Ceniseuti Village, which was discovered in 1495. Here also was produced especially supple red and black ceramic. The red ceramic was painted with slips of enamel. The dark green distinctive characteristic of the Ceniseuti ceramic.

As in the past, the clay is still processed in Hoginesti, on the right bank of the Colc River. The red and black ceramic has been produced here since the beginning. The Hoginesti ceramic is specific in its shape and sets. The ceramic of the last decades has modest sets. The yellow-green enamel being the principal characteristic.

Străbune vetre de olari

De obârșie străveche - 6-7 mii de ani vechime - cu suprapuneri de diverse civilizații, olăritul a înfruntat milenii, dovedindu-și vitalitatea și în era informaticii.

Meșteșug greu, acesta cere o îndemnare deosebită și multe cunoștințe. O singură greșală poate distruge rezultatul unei munci migăloase.

Meșteșugul s-a practicat în foarte multe localități ale ținutului nostru, dar azi se mai lucrează doar în câteva vetre de tradiție.

O călătorie în Moldova nu este pe deplin făcută, dacă nu faci măcar un popas pe una din străbunele vetre de olari.

Satul Iurceni - Nisporeni, situat la gurile râulețului Lăpușna, este menționat documentar încă din secolul al XV-lea. La sfârșitul veacului trecut majoritatea locuitorilor se ocupau cu producția casnică a obiectelor de ceramică. Se producea o largă gamă de vase de lut, cele mai căutate fiind talgerele înflorate și plăcintarele. Meșterii lucrau în egală măsură ambele tipuri de ceramică - atât roșie cât și neagră. Deosebit de atrăgătoare erau oalele roșii smălțuite. Olarii din Iurceni se deosebeau de ceilalți locuitori ai satului - ei purtau părul lung «ca la călugări». Declinul meșteșugului începe odată cu invazia sovieticilor în anul 1940, când olarii din Iurceni au fost cooptați în combinatul de ceramică care producea oale, olane, ceramică «la normă». Cei care nu au fost angajați au devenit colhoznici. Deprinși să muncească liber, noua formă impusă, de a munci în colectiv, avea în scurt timp să nască grave conflicte, în urma cărora combinatul s-a desființat. Această amară experiență aveau s-o cunoască și alți olari din alte centre. Hărțuiți cu impozite, amenințați cu pierderea pensiei, învinuiți că se îndelneticesc cu «ocupații burgheze», mulți au fost dezmoșteniți de frumoasele tradiții ale olăritului. Puțini au supraviețuit. La Iurceni mai există doar 3-4 olari.

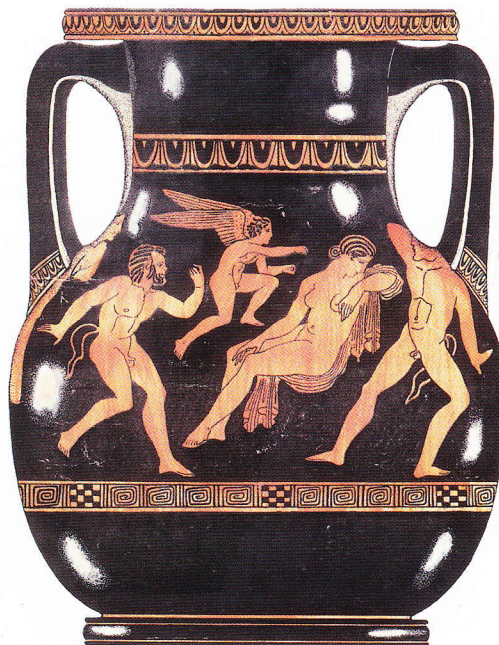
Un alt centru vechi de olărie este cel din satul Ceniseuți, Rezina, atestat din 1495. Și aici s-a lucrat ceramică roșie și neagră, de o suplețe deosebită. Ceramica roșie era bogat pictată atât cu angobe, cât și cu smălțuri. Un element distinctiv pentru ceramica de aici era folosirea smălțului de culoare verde închis. În 1884, în Ceniseuți a fost deschisă o școală de olărie în sco-

pul perfecționării meșteșugului, cu pedagogi-meșteri ce absolviseră cursurile Școlii Imperiale de meserii din Praga. Meșterii olari însă nu au vrut să-și dea odraslele la învățătură, lăsându-i să «fure» de la tați și bunici. Ulterior, școala s-a transformat în fabrică de cărămizi. Dacă înainte de război în sat practicau olăritul vreo 250 de familii, acum lucrează doar un singur olar - cunoscutul meșter de jucării din lut (țuruiete), Constantin Zingaliuc. Oare la Ceniseuți să nu mai fie lut? Oare vestiții meșteri de altădată Melnic, Târnovschi, Covalenco, Cucer, Reznic să nu aibă continuatori?

La Hoginești - sat vechi din raionul Călărași, așezat pe malul drept al râului Cula, se mai prelucrează și astăzi lutul. Din cele mai vechi timpuri s-a confecționat atât ceramica roșie, cât și cea neagră. Specificul centrului este dat de forma și decorul vaselor. Ceramica din ultimele decenii are un decor modest, rolul principal revenind smălțului de nuanță galben-verzuie.

La începutul secolului nostru, o viță de olari din Hoginești s-a mutat cu traiul la Nicolaevca (Ungheni), întemeind un nou centru de olari. Mulți ani, aici s-a lucrat în tradiția Hogineștilor, mai târziu meșterii din Nicolaevca încercând procedee tehnice proprii. În satele Hârbovăț și Răciula, din același ținut al Călărașilor, s-a lucrat tot în tradiția olarilor din Hoginești. Fără rădăcinile sale firești, meșteșugul n-a putut supraviețui în aceste sate. Astăzi la Hoginești mai lucrează doar vreo zece olari, cei mai cunoscuți dintre ei fiind Vasile Goncar, Eugen Vacarciuc, Mihail Botnaru.

Țigănești, din raionul Strășeni, este a patra vatră de veche tradiție olărească. Deși nu știm din ce perioadă se practică meșteșugul la Țigănești, există acolo oameni care-și zic «olari din viță». În acest centru s-a lucrat doar ceramica roșie, modest ornamentată, cu forme armonioase, impresionând prin culoarea și duritatea lutului ars. Vasele au pereții subțiri și la atingere «cântă». Această calitate a mărfii era cunoscută în toată Moldova. Dacă la târgurile mari, olarii din Ceniseuți sau Iurceni atrăgeau cumpărătorii prin frumusețea mărfii, cei din Țigănești câștigau prin rezistența ei.

Vas antic descoperit lângă lacul Manta, județul Cahul

Riviera Basarabiei

Soroca City (100 - 280m altitude and 42,225 inhabitants) is located 160 kilometres from Chisinau, on the Nistru River's border. Its position - one of the most picturesque in the Republic of Moldova - has attracted throughout time people's attention. Visitors can see here traces of old civilisations beginning with the Bronze Age up to the present.

For all these reasons, on the 27th of January 1986, Soroca received the title of a historical city. Soroca will orient its further development to touristic activity in order to conquer again its name of «Riviera of Basarabia» which was given to it in the past century.

La 160 km de Chişinău, pe malul Nistrului, se află unul din cele mai pitoreşti oraşe ale Moldovei: Soroca. Oraşul de astăzi este o îmbinare arhitectonică atrăgătoare între vestigiile diferitelor sale vârste.

După aprecierile contemporanilor, Soroca de la sfârşitul secolului trecut era o urbe restrânsă teritorial, dar foarte atrăgătoare prin pitorescul amplasării sale.

În locul clădirilor distruse de apele Nistrului în aprilie 1932, au fost construite altele noi, cu arhitectura în stilul neoclasic şi neo-românesc. Dintre aceste clădiri, cele care au mai rămas, dau astăzi acea notă romantică, alcătuind partea veche a oraşului.

După cel de-al doilea război mondial, ruinele din Piaţa centrală au fost demolate, iar aceasta a fost prefăcută într-un scuar deschis spre Nistru. În locul clădirilor din jurul cetăţii a fost plantată Grădina Publică «Petru Rareş». Malul fluviului a fost amenajat cu o esplanadă întărită cu un dig care însoţeşte întreaga porţiune a oraşului vechi, de la cetate până la recentul Palat al Culturii.

În dezvoltarea sa de mai departe, oraşul se va orienta spre profilul turistic şi balnear, urmărind să-şi redobândească denumirea dată în secolul trecut, de «Riviera Basarabiei».

Impunătoarele ziduri ale cetăţii Soroca, un simbol al dăimirii noastre

ORHEIUL VECHI

Locul cu 1000
de chipuri

Suind dintr-un deal în altul al Basarabiei, dincolo de culmea fiecăruia vei vedea o altă imagine antologică, diferită de celelalte. Fiecare colţ de pământ are un farmec aparte şi nu vei mai regăsi nicăieri tabloul minunat al peisajului care ţi-a bucurat privirea într-un loc anume. Au fost, de-a lungul timpului şi călători care au caracterizat învălurirea obcinilor basarabene ca fiind monotonă. Aceia s-au dovedit însă a fi superficiali, prin modul unilateral în care s-au limitat să vadă doar - şi încă în fugă - locurile prin care au trecut, fără a se abate de la drumurile principale care le străbat. Ori a percepe toate mesajele acestui sfânt pământ, acele tainice vibraţii care fac indisolubilă legătura dintre om şi natură, a cunoaşte cu adevărat Basarabia, înseamnă a o privi întâi cu sufletul şi abia apoi cu ochii. Călătorii care au procedat astfel, au avut revelaţii nebănuite şi care cu greu pot fi descrise în cuvinte. Pentru că Basarabia nu se priveşte, ci se simte.

Oricâte explicaţii vor căuta geologii, naturalişti şi istoricii împreună, nimeni nu va putea explica niciodată fantastica operă de asamblare, într-o tulburătoare armonie, a irepetabilei diversităţi din peisajul basarabean. Este o adevărată operă de artă, în care generozitatea revărsată de natură este completată în mod fericit de amprenta umană.

Situat la 40 de kilometri spre nord faţă de Chişinău, Orheiul Vechi este cu siguranţă cel mai reprezentativ argument al celor afirmate mai sus.

După ce laşi în stânga şoseaua lată ce duce la Orheiul nou, mai mergi o vreme pe o bandă de asfalt după care acesta dispare de sub roţile maşinii. Nici nu simţi

când anume se termină semnul civilizaţiei prezente pentru că este prea puternic şocul celui dintâi contact cu lumea de basm dăltuit în piatră care

îţi apare brusc în faţa ochilor. Când realizează schimbarea, turiştii mai pretenţioşi ar putea să se plângă de lipsa acestui confort automobilistic. Numai că Orheiul Vechi fiind un loc care se conjugă exclusiv la timpul trecut, respinge de regulă încercările prezentului de a-l racorda la normele şi cerinţele civilizaţiei contemporane. Iar dacă în anumite situaţii face excepţie, atunci le acceptă cât mai ascunse cu putinţă, fără a deranja atmosfera de isihasm atemporal care predomină aici.

Suprafaţa sa este extraordinar de mică pentru numărul mare al monumentelor naturale şi de arhitectură descinse direct din istorie şi din legendă. Pe numai câteva hectare găseşti vechiul oraş Şehr al Djedid, ridicat de Hoarda de Aur în secolul al XIV-lea, o salbă de mănăstiri rupestre săpate în stâncă în evul mediu, o alta datată încă din secolul I, biserica cu hramul

No matter how many explanations are researched by all geologists, naturists and historians, no one could ever explain the fantastic assembly of this natural opera, the thrilling harmony of an unrepeatably diversity of Basarabian landscapes. Old Orhei is really an opera of art, in which the overflowing generosity of nature is completed in a wonderful way by the human touch.

Situated 40 km toward the north of Chisinau, Old Orhei surely represents the strongest argument for all of the above.

The area is extraordinarily small for the numerous great natural monuments descending from its history and legends. On only several hectares are found the following monuments: the old city, Şehr al Djedid, built by The golden Horde in the XIV century; a chain of monasteries broken into rocks in the Middle Age; another monastery dating from the I century; a church of St. Maria, and a Dacian fortress. Every monument originates from different periods of time.

Every one of these monuments throughout time has had its own story. Moreover, every monument can be seen from different angles and in different seasons and at each time another image is offered. All of this forms Old Orhei a place assembled in united harmony and composed of wonder.

Arhitectura ţărănească din satele Trebujeni şi Butuceni continuă să respire aceeaşi atmosferă patriarhală ca şi la începutul mileniului.

«Sfânta Maria», o altă cetate, de această dată dacică - toate încadrând satele Trebujeni și Butuceni. Fiecare dintre aceste monumente provine dintr-un alt timp, își are propria sa poveste și fiecare are propriul său ancadrament peisager. Mai mult, fiecare monument, privit fiind din diferite unghiuri și în diferite anotimpuri, își schimbă înfățișarea, de fiecare dată oferind o altă imagine. Iar toate la un loc, asamblate în unitatea acelei armonii de care vorbeam mai sus, alcătuiesc minunea căreia i s-a dat numele de Orheiul Vechi.

Stând într-un punct fix, pe marginea de sus a promontoriului de stâncă conturat de meandrele Răutului, însinuate șerpuitor pe fundul defileului creat în formă de liră, contemplă panorama rotindu-te încet pe loc și ai să ai senzația comprimării spațiului și timpului.

Abandonând icoana dominatoare a acestor vestigii, lasă-ți privirea să alunece în vale și ai să-ți dai seama, odihnind-o pe

În lira Răutului de la Orheiul Vechi, pe o suprafață extrem de mică s-au concentrat vestigiile mai multor civilizații astăzi pierdute în negura vremurilor.

pitorescul satelor Butuceni și Trebujeni, că atmosfera celor «1001 de nopți» ale Șehr al Djedid - ului nu este decât o paranteză în cursivitatea basmului autohton din care satele au fost decupate. Colecții de dantelărie în piatră specifică arhitecturii țărănești de aici, ele au un farmec inedit pe care îl degajă prin căsuțele pitorești, albe sau albastre, ascunse sub căciula roșie a acoperișurilor din olane, răsărite discret din verdețea grădinilor delimitate strict de zidurile ocrotitoare de piatră.

Ca orice basm, el începe cu «a fost odată». Dar când anume, cine să mai știe?! Eu l-aș începe cu «a fost dintotdeauna». Răscolind în jur, în căutarea motivării unui asemenea început, descoperi ruinele cetății dacice. Urme care de-abia se mai ghicesc prin verdele intens al ierburii și prin negura vremurilor. O bună parte din pietrele zidurilor antice au fost transferate în cele medievale, într-o involuntară subliniere a continuității neamului nostru. Nu poți să nu ai mândria apartenenței la acest neam când aici mai poți vedea rămășițele unuia din cele două calendare solare ale dacilor cunoscute până acum.

Dar calendarul solar nu este singurul semn al trecerii strămoșilor în ființa noastră. La câteva sute de metri se înalță biserica «Sfânta Maria» în turla căreia s-a mutat forma octogonului dacic, purtând încifrată în ea taina unor mesaje celeste de demult. Iar într-unul din pereții de stâncă de pe celălalt mal de Răut se deschide, ca o explicație a fenomenului, gura de peșteră a unei mănăstiri rupestre din secolul I când creștinismul se năștea în lume odată cu noi aici. De pe un mal pe altul de Răut, dintr-un perete de stâncă în altul, de-a lungul meandrelor râului, povestea creștinismului continuă alert, sărind zig-zagat de la o peșteră la alta și de la un veac la altul.

turii europene, fiind o mărturie în plus a artei construcțiilor moldovenești.

Cetatea a fost supusă unor lucrări de restaurare încă în perioada interbelică și apoi în cea postbelică, astăzi ea servind drept loc de desfășurare pentru diferite manifestări cultural-istorice.

Dintre toate cetățile ridicate de înaintașii noștri la acest pământ hotar al neamului, doar Soroca a mai rămas peste veacuri un simbol viu al iubirii de moșie și al dărzenei de o apăra. Pentru orice locuitor al acestor pământuri, fiecare pas pus pe pietrele lustruite de curgerea secolelor se prefăce într-un moment de contopire sufletească cu trecutul, de comuniune cu spiritualitatea străbunilor. Iar pentru orice oaspete de peste hotare, o excursie între zidurile Sorociei este o interesantă lecție de istorie și o ocazie unică de a ne cunoaște și de a înțelege sufletul națiunii noastre.

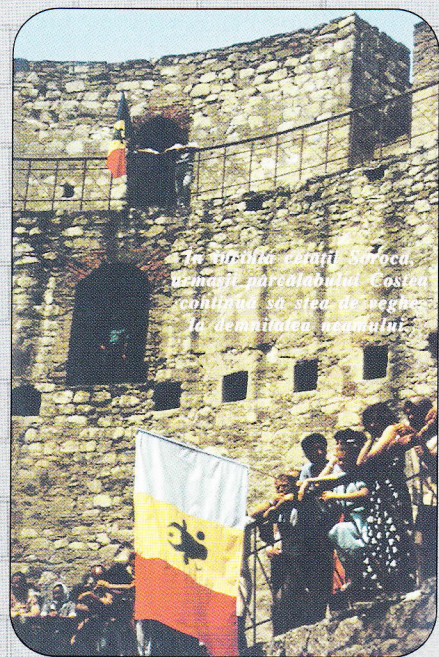
La Soroca, pe urmele pârălabului Costea

The fortress of Soroca is a remarkable historical monument, specific to the Quattrocento style, unique in its architecture as a defensive building from Moldova's Middle Age. The first document that proved its existence dates back to 1499, but archaeological discoveries proved a much longer presence of a fortified setting.

Cetatea Soroca este un remarcabil monument istoric, unic în arhitectura construcțiilor defensive ale Moldovei medievale.

Deși se consideră a fi atestată în anul 1499, data la care apare menționat pentru prima oară un anume Costea, pârălab de Soroca, totuși cetatea, așa cum o știm noi în forma ei actuală, datează după anul 1543, când Petru Rareș cerea orașului Bistrița din Transilvania «meșteri și calfe «... pentru întărituri la Soroca...». În 1563, când la cererea Porții Otomane domnitorul Alexandru Lăpușneanu a incendiat cetățile din țară, focul a distrus galeriile de lemn, dar zidăria trainică a rezistat fără a se deteriora capacitatea defensivă. Ultima transformare majoră a fost adusă în 1686, când aici au fost cantonate trupe ale armatei polone.

Ancorată în Quattrocentul italian, cetatea Sorociei diferă mult totuși și de suratele ei din Italia de nord, precum și de cele din Transilvania. Dimensiunile mici ale cetății așează cetatea Sorociei printre realizările cele mai renumite ale arhitec-

În turla cetății Soroca, anume pârălabului Costea, conținea o stea de neagra la demnitatea neamului.

Vila «Mândăc»

«Mândăc» Villa is located 13 km toward the south of Târnova and 3 km from the Mândăc Village in an open green plain. It was the holiday manor of the Oganovici Family.

The manor was established in 1896 on a terrain of 14 hectares and was surrounded by a garden. The house has two levels and was created in the spirit of the modern romantic style. The garden's various fruit trees and decorative shrubs are used principally in the design of the garden landscape.

La 13 km spre sud de Târnova și la 3 km de satul Mândăc, în câmp deschis sub forma unei oaze verzi, se află «Vila Mândăc», conacul de vacanță al familiei Oganovici.

Fondată în 1896, pe un teren de 14 ha, înconjurată de o grădină, casa cu parter și etaj este creată în spiritul modernului romantic, cu un aspect pitoresc datorat în bună parte acoperișurilor în pantă. Grădina este plantată cu pomi fructiferi, iar arborii decorativi sunt utilizați doar la conturarea aleilor, a hotarelor vilei și la alcătuirea grupurilor decorative din apropierea lacului și a boschetelor.

În partea de sud a vilei, acolo unde se află un lac, a fost construit cavoul familiei. Are forma unui templu antic cu un portic din coloane dorice. Spre el conduce o alee din fagi, devenită acum tunel umbros prin împletirea coroanelor.

La 3 martie 1997 prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova, în baza acestui ansamblu s-a constituit Complexul muzeal «Vila cu parc Mândăc», filială a Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală. Va fi restabilită arhitectura peisagistică și flora inițială a parcului și va fi prezentat modul de trai al populației și arhitectura tradițională din zona de nord a Republicii Moldova.

litatea parcului de la Țaul este asigurată de valorificarea diversității cromatice și de forme a coronamentelor speciilor inrudite din care sunt formate compoziții pitorești.

Astăzi ansamblul de clădiri este sediul Colegiului Agricol din sat. Oaspeții care sosesc să-și odihnească ochiul și sufletul la Țaul, sunt așteptați de camerele primitoare de la Căminul elevilor Colegiului Agricol și de cafeneaua «Tinerețea» din apropierea parcului.

Încadrat armonios în atmosfera de liniște și pace sufletească care domnește în oazele de verdeață ale parcului sau pe liniștitoarea oglindă a lacului, conacul de la Țaul este permanent în așteptarea oaspeților

Conacul - parc din Țaul

«Taul Village» and its famous Dendrologic Park are located 5 km toward the southeast of Dondușeni near the former summer residence of A. Pommer, a banker from Odesa. The manor was established in 1901 near a forest in the south of the locality and on an area of 46 hectares. It is the biggest ensemble manor-park from Basarabia and its dendrologic collection contains 128 species. Only the Botanical Gardens of Chișinău surpasses this collection.

La 5 km spre S-E de Dondușeni, se află satul Țaul cu renumitul parc dendrologic de lângă fosta reședință de vară a lui A. Pommer, bancher din Odesa. Întemeiat în 1901, lângă o pădure de la extremitatea de sud a localității, pe un teritoriu de 46 ha, este cel mai mare dintre ansamblurile conac - parc basarabene, iar colecția dendrologică alcătuită din 128 specii, cedează doar în fața Grădinii Botanice din Chișinău.

Parcul, creat de către V. Vladislavsky-Padalko, se compune din două zone — parcul de Sus și de Jos — despărțite între ele de un povârniș sub formă de amfiteatru. Parcul de Sus, plantat în jurul reședinței, intrunește particularitățile unui parc regulat de tip francez. În schimb, Parcul de Jos a fost plantat după sistemul liber. Conacul, construit în două nivele, reia tema unui «palazzo» al arhitecturii Renașterii italiene, dar fațadele sunt împodobite cu forme din arhitectura gotică, soluția fiind specifică eclectismului. Spre palat conduce o alee largă cu ronduri din flori și mai multe alei mici, clădirea putând fi astfel văzută din toate colțurile parcului. În poienile din vecinătatea sa au fost amplasate casele pentru musafiri, «vila» și atenansa.

Pe pantele povârnișului plantat cu conifere, se desfășoară acțiunea principală a scenariului dendrologic: pâlcurile compacte de arbori coboară spre lacul din vale, unde rolul principal îi revine oglinzii de apă, prin ea fiind dublate și inversate tablourile vii. Poienile sunt dominate de arbori solitari cu forme perfecte ale coroanelor.

Individualitatea

Conacul - parc din Rediul Mare

The Villa from Rediul Mare is located 11 km toward the west of Dondușeni in a beautiful park created by V. Vladislawsky-Padalko between 1912 - 1914. It was the holiday manor of General Dombrowski.

The architecture of the house is conceived in accordance with the style of British cottages.

The general view of this ensemble is like a flower having every of all its four fronts of the house oriented toward a small plain surrounded by a forest.

La 11 km de Dondușeni, în satul Rediul Mare, se află ansamblul conac - parc al generalului V. Dombrowski, creat între anii 1912-1914 de către horticultorul V. Vladislawsky-Padalko din Odesa.

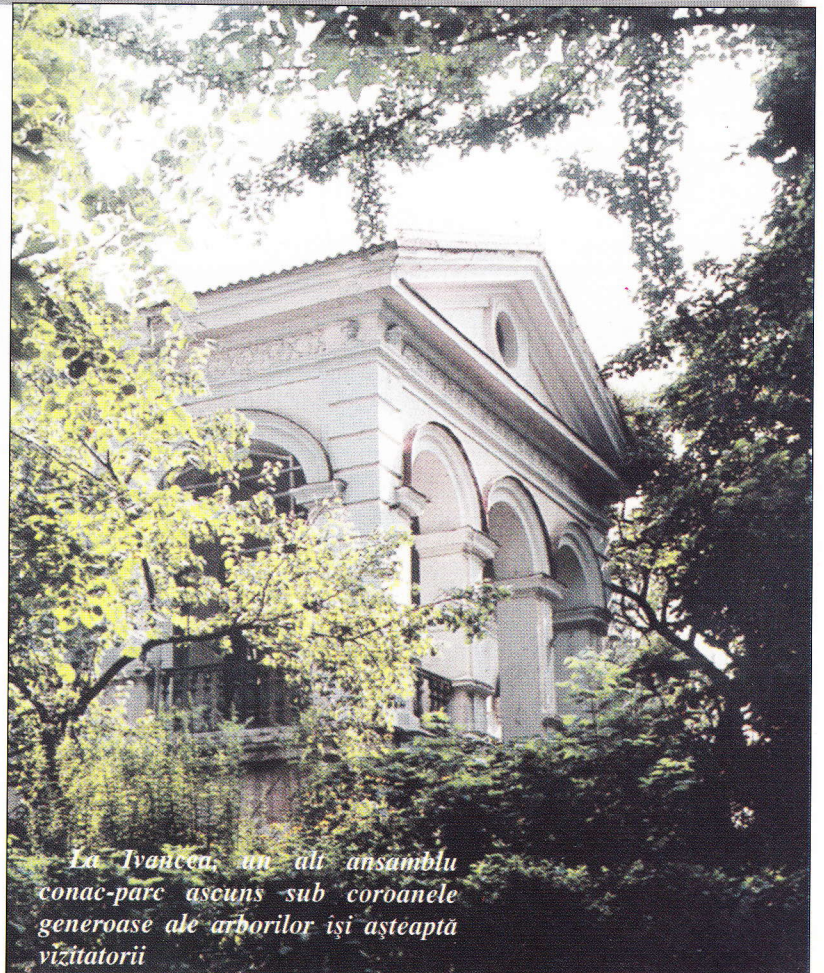
Casa, de tipul cottage-ului englez este centrul compozițional al întregului ansamblu, de la care aidoma unor petale inegale ale unei enorme flori, se deschid 4 poieni, spre care casa este orientată cu câte o fațadă. Prin geamul alungit de la baza trunchiului de piramidă ce încoronează fațada principală, instalat deasupra holului cu șemineu, în casă pătrund primele raze de soare, iar spre sfârșitul zilei, ultimele raze sunt primite în sufrageria cu terasă pentru «ceaiul de la ora 5». Întrepătrunderea naturii cu arhitectura și crearea peisajelor romantice, i-au adus grădinii de la Rediul Mare fama uneia dintre cele mai strălucite realizări ale artei peisagere basarabene.

Colecția dendrologică numără 26 de specii, printre care: stejarul nordic, teiul caucazian, artarul argintiu, pinul negru, castanul cu coroana sferică.

Conacul Cantacuzino din Poiana

At 3 km from Hâncăuți Village, the birth-place of the legendary outlaw Tubultoc (Tudor Olteanu, 1805 - 1835), lies the manor of the Princess Sofia Cantacuzino. Soon after the manor's construction, Poiana Village was established nearby a little forest of old oaks.

La 3 km depărtare de satul Hâncăuți, baștina legendarului haiduc Tubultoc (Tudor Olteanu, 1805 - 1835) se află conacul principesei Sofia Cantacuzino, ridicat lângă o dumbravă de stejari. Alături de el, în curând a apărând localitatea Poiana. Casa are un aspect sculptural, cu fațadele în stil neogotic. Parcul a fost plantat cu arbori indigeni, urmându-se orientarea realistă a modelării spațiului natural. O particularitate a lui sunt peisajele create după tablourile cunoscutului pictor Ivan Șişkin: «Dumbrava cu stejari», «Stejarii», «Secara». Eroii acestor compoziții peisagere sunt stejarii seculari ai dumbravei de odinioară. Parcul este înviorat și de unii arbori exotici, cum sunt pinul Veimutov, ginkgo, bradul caucazian, teiul american, ș.a.

La Ivancea, un alt ansamblu conac-parc ascuns sub coroanele generoase ale arborilor își așteaptă vizitatorii

TIGHINA: orașul și cetatea

TIGHINA City, at an altitude of 50 m with 129,600 inhabitants, is located 60 km from Chișinău on the Right Bank of the Nistru River. The Great Tartar Road - an important commercial highway of the Middle Age, instigated the appearance and further development of this locality. The first documented mention of the locality dates back to 1408.

Tighina has a very long and eventful history as Moldovans, Turks, Cossacks and Russians have occupied it over the centuries. At the beginning of the 19th century, the present town started to extend its territory around the most significant fortress of Moldova's Middle Age and in a very short time became an important commercial centre with an industrious harbour and railway station.

TIGHINA Fortress is Located along one bend of the Nistru River, Tighina Fortress as was documented by Dimitrie Cantemir in the 18th century represented the most powerful fortification in Moldova. From a total surface area of 65 hectares, two hectares belong to an old stone fort thought to have been built during the Moldovan Period.

Orașul Tighina (50 m alt., 129.600. locuitori), este situat la 60 km de Chișinău, pe malul drept al Nistrului, «la cel mai bun vad», cum se spunea în vechime. Prin Tighina trecea «Drumul mare tâtareșc» care ducea spre factoriile genoveze din Crimeea, mai apoi spre hanatul tâtareșc de acolo. Prima mențiune documentară

a localității cu toponimul istoric «Tighina» datează din 1408, în legătură cu vama stabilită la trecerea Nistrului, lângă care se presupune că exista și o cetate. Ea a fost atestată în cronică moldo-polonă, iar parcălabul ei Ieremia este întâlnit pentru prima dată în documentul domnesc din 1456. În 1538, cetatea Tighina este ocupată de turci care-i schimbă numirea în «Bender», ce are sensul de «oraș - port». Pentru redobândirea cetății domnitorii moldoveni au purtat multe lupte - Alexandru Cornea, Ioan Vodă cel Viteaz și alții. La începutul secolului al XVIII-lea, domnitorul țării Constantin Cantemir, devenit vasalul sultanului, a fost impus să participe cu locuitorii satelor apropiate la construirea fortificațiilor exterioare. În curând după aceasta, în cetatea Bender își găsește refugiu politic, după înfrângerea de la Poltava din iunie 1709, regele suedez Carol al XII-lea împreună cu căpetenia cazaicilor, hatmanul Mazepa.

În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, în cadrul războaielor ruso-turcești, Benderul este des asaltat și numai în 1806 a avut loc ultima luptă, după care cetatea a intrat în posesia forțelor armate ale Imperiului Rus.

După anexarea Basarabiei de către Imperiul Rus, vechea localitate Tighina, formată sub zidurile de sud ale cetății, a dispărut fiind înlocuită de orașul nou, fondat după un plan prestabilit (1818) pe un loc viran, situat mai jos, pe cursul Nistrului. Pe bulevardul din centrul așezării, a fost construită catedrala orașului cu hramul Schimbarea la Față. În același an 1818, orașul care a moștenit din perioada veche doar denumirea Bender, primește statut de oraș ținutal și până la sfârșitul secolului trecut se dezvoltă impetuos, ajungând un important nod de cale ferată, port fluvial și un mare centru comercial.

Așezată la o cotitură a Nistrului, pe terasa lui superioară, înainte de ocuparea ei de către Poarta Otomană, era, după cum afirmă Dimitrie Cantemir, cea mai puternică cetate a Țării Moldovei.

Din teritoriul de 65 ha al cetății mari, fortului de piatră, considerat ca fiind rămas din perioada moldovenească, îi revin 2 ha. Intrarea se efectua prin turnul pătrat de la curtea de sud, deasupra căruia se afla paraclisul cetății, transformat apoi de otomani în geamie. Fortul era înconjurat cu un șanț care se umplea cu apă, astupat în 1829 cu pământ. Evlia Celebi, faimosul călător turc medieval, susține în memoriile sale că, după ocuparea cetății, ea a fost întărită la indicațiile arhitectului turc Mimar Sinan (1490 - 1579), care-l însoțea atunci pe Suleiman-pașa în campania de război.

Între anii 1704-1708, fortul a fost închis în interiorul cetății de pământ, concepută după sistemul francez «Vauban», cu bastioane de pământ căptușite în exterior cu lespezi de piatră și desenând în plan un pentagon incomplet. În perimetrul cetății noi se afla orașul turcesc unde, în afară de cazarmele militarilor și de obiectivele specifice - arsenaluri, pivnițe pentru praf de pușcă, etc - se mai afla palatul pașei, casele funcționarilor și celelalte clădiri care asigurau confortul oriental: geamiile, băile turcești, prăvăliile, etc.

Astăzi, în incinta cetății încă sunt cantonate unități militare ale Armatei a 14-a a Federației Ruse, ceea ce face imposibilă libera ei vizitare.

**Catedrala «Schimbarea la față»
din Tighina**

Cahul: la porțile Deltei Dunării

Cahul City, situated on the bank of the Prut River, lies 173 km from Chișinău at an altitude of 38 m and with 43,600 inhabitants. It is an important industrial and cultural centre in the southern part of the Republic of Moldova.

In the Roman period, a commercial road passed through this area and connected the Tyras Military Fortress to the remaining Dacians. It is presumed that a village named «Frumoasa» later appeared on the base of this Roman city. In time this village later became the developed town renamed as Cahul. A document dating back to 1452 attests «Frumoasa» as a village that later in 1812 was attested as a town.

Contemporary Cahul City is also a watering and climatic centre with great prospects as it possesses reserves of therapeutic mud and carbonated mineral water chlorinated with elements of bromine and iodine. The «Nufarul Alb» (The White Lilly Water) Sanatorium was established here along with a lake of mineral water and can be found in the centre of the city on Nucariilor Str., nr.1, tel.8-239/23449, 23440, and 24645.

Situat pe malul Prutului, la 173 km de Chișinău, orașul Cahul (38 m alt., 43.600 locuitori) este un important centru industrial și cultural al zonei de sud a Republicii Moldova.

În perioada romană, prin aceste locuri trecea drumul comercial și militar ce lega cetatea Tyras de restul Daciei, aici găsim un vechi vad, numit azi «Vadul lui Oancea». După cum se presupune, pe amplasamentul orașului roman, mai târziu s-a așezat satul Frumoasa, atestat documentar în 1452 și care este cunoscut din 1812 ca târg.

Începând din 1837, în oraș se stabilesc instituțiile administrative ale județului Leova. Originea urbană a localității se datorează activității edilitare a guvernatorului Basarabiei, Pavel Fiodorov, în timpul căruia

Bălți: tradiție, istorie și cultură

Balti city is situated 138 km from the capital, at an altitude of 100 meters, with a total area of 64.7 km² and with a population of 157,000 inhabitants. It is the third industrial and cultural centre of the Republic, after Chișinău and Tiraspol.

Balti has a very old and interesting history. It appeared at the intersection of important commercial roads that existed in the Middle Age of this territory, connecting between them the principal towns of Moldova: Suceava, Hotin, Orhei, Iasi, Soroca and Movilau.

Municipiul Bălți este situat la 138 km de capitală, la o altitudine de 100 de metri și ocupă un teritoriu cu o suprafață de 64,7 km². Cu o populație de 157000 locuitori, este al treilea centru industrial și cultural al republicii, după Chișinău și Tiraspol.

Fără a ține cont de extraordinarele coincidențe, totuși nu putem să considerăm Bălții de astăzi ca fiind aceeași localitate cu «Belfs-ul» menționat la 1421 de ambasadorul Guillbert de Lannoy. Este cert că urbea de astăzi are o vechime considerabilă, dar istoria originilor sale continuă să rămână o necunoscută.

Structura sa urbană este o mărturie că a apărut la intersecția drumurilor mari ce străduiau stepa de aici, legând între ele principalele orașe ale Moldovei feudale - Suceava și Hotinul cu Orheiul, Iașul cu Soroca și Movilăul - direcția lor întipărirându-se pentru totdeauna în planul și toponimia orașului. Vatra veche a localității s-a format pe muchia unui povârniș de la confluența râului Răut cu afluentul său Răuțel, a căror curgere lentă prin stepă a generat bălți care nu se uscau nici vara, devenite de pomină, determinând până la urmă numele topic.

În conformitate cu gramota din 1766 a lui Grigore Ghica, «Moșia domnească Bălțile», ce «stă pustie pe apa Răutului» este împărțită la doi proprietari: mănăstirea Sf. Sava din Iași a primit partea «de după Răut», acolo unde se va dezvolta în viitor gara Slobozia, iar frații Panaiti - Alexandru, Contantin și Iordache - pentru o plată pur simbolică, primesc partea de «dincoace de Răut» pe care se afla urbea Bălți, despărțite între ele de un loc mlăștinos.

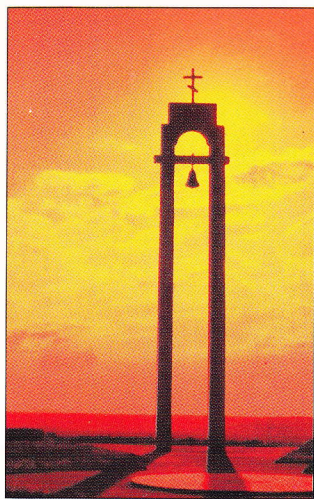
Istoria de mai departe a localității se aseamănă mai mult cu o poveste, în care se împlinește aievea un vis, realizarea lui trecând prin încercări palpitate.

Orașul Bălți a păstrat multe obiective de atracție turistică, monumente istorice ce evocă trecutul. Multe edificii poartă amintirea prezenței oamenilor de cultură, - a personalităților marcante ale vieții publice de altă dată - Ion Pelivan (1876-1951) și Anton Crihan (1893-1993) - ambii membri activi ai Sfatului Țării; scriitoare-

le Olga Vrabie (1902-1928), și Lotis Dolenga Eliot (1905-1961); folclorista Tatiana Gălușcă (1914-1992); Până în 1941 a lucrat ca pictor al orașului Lazăr Dubinovschi (1911-1982), membru corespondent al Academiei de Arte Plastice din Sanct-Petersburg (1954) și membru de onoare al Uniunii artiștilor plastici din România (1961). Un pasionat iubitor al trecutului va observa frumusețea și originalitatea urbei de la «Bălțile Răutului», unde s-au pierdut demult locurile ce-au creat toponimul.

Catedrala «Sf. Împărați Constantin și Elena» din Bălți. Monument de arhitectură de la începutul sec. XX

(1834-1854) a fost tradus în viață planul de sistematizare al Chișinăului. Cumpărând în 1838 târgul Frumoasa, de la principesa Cantacuzino, el a aplicat aici aceleași principii de sistematizare, alegând pentru noua așezare locul de la revărsarea pârăului Frumoasa în Prut. Autoritățile țariste au dat localității numele de Cahul în amintirea bătăliei din 1770 care a avut loc pe râul omonim, situat la 30 km de părtare. Orașul de astăzi poartă însă amintirea personalității puternice a domnitorului Ioan vodă cel Cumplit, ucis prin trădare în 1574, după eroica bătălie pentru independența Moldovei de lângă lacul Cahul.

Din 1856 și până în 1857, în orașul Cahul, devenit reședință de județ în componența Principatelor Unite Române, la judecătoria

județeană a lucrat cunoscutul cărturar și enciclopedist Bogdan Petriceicu-Hasdeu.

Cahulul contemporan este și un centru balneoclimateric cu mari perspective, dispunând de rezerve de nămol terapeutic și de ape minerale carbogazoase, clorate și cu microelemente de brom și iod. Apele termale au temperatura de 360 și sunt radiu-uranice. Pe baza acestor factori curativi și a soarelui atât de arzător aici, a fost fondat sanatoriul «Nufărul Alb», cu un lac format din ape minerale bogate în iod, brom și în clorură de sodiu, eficiente în tratarea reumatismului, a bolilor cardiovasculare, a sistemului nervos și a aparatului locomotor. Stabilimentul se află în centrul orașului, pe str. Nucarilor, nr.1, tel.8-239/23449, 23440, 24645.

Biserica nouă din Căușeni

Castelul de vânătoare din Hâncești

HÂNCEȘTI City (170 m alt., 19,200 inhabitants in 1993), is located 26 km from Chișinău. An extremely delightful building from the last century with unique architecture exists here. Its story is strongly connected to the modern history of Basarabia. The initiator of this building was Manuc Bey (1769-1817), a famous spy of the 19th century and the contractor of Basarabia's inclusion within Russia's borders. Today, the Museum of History and Ethnography (A. Bernardazzi Str., no.2, daily program: 10⁰⁰-18⁰⁰, tel. 8-234/23607) is located in this castle.

Orășul HÂNCEȘTI este situat, în valea râului Cogălnic, la 26 km de capitală, pe șoseaua spre Ismail. Este renumită printr-un edificiu cu un aspect deosebit de curios, parte componentă a fostei reședințe a lui Manuc Bey (1769-1817) personajul care a făcut aranjamentele de culise politice prin care Basarabia a fost anexată Imperiului Țarist în 1812. Astăzi, clădirea este sediul Muzeului de Istorie și Etnografie din localitate, dar locuitorii îl numesc în continuare «Castelul de vânătoare», ca o dovadă a puternicei amprente lăsate în memoria colectivă de personalitatea fostului său stăpân.

Autorul acestui pitoresc edificiu a fost A. I. Bernardazzi, care l-a realizat în spiritul orientării vremii, a stilizărilor istorice. Inspirându-se de la aspectul castelelor medievale europene, aducându-i și o aură orientală, l-a înzestrat în același timp cu o ambianță confortabilă caracteristică pentru locuințele de la sfârșitul secolului trecut. De pe terasa sa superioară, se văd până departe zărilor împădurite de Codrii Centrali care încep chiar din preajma Hânceștilor, la 18 km de străvechea Lăpușnă.

În Bugeac, la CĂUȘENI...

CĂUȘENI City at an altitude of 50 m. and with 21,300 inhabitants is located 83 km from Chișinău on the Botna River. It is presumed and was attested in 1455 that this town appeared near another old locality named «Chișinăul Roșu» (The Red Chișinău). Căușeni City was built after 1538 with rocks from this old Moldovan village and served as a headquarter of the Tartar Khan from Crimeea. In the last century Căușeni City developed and became a well-known commercial centre for grains and wine.

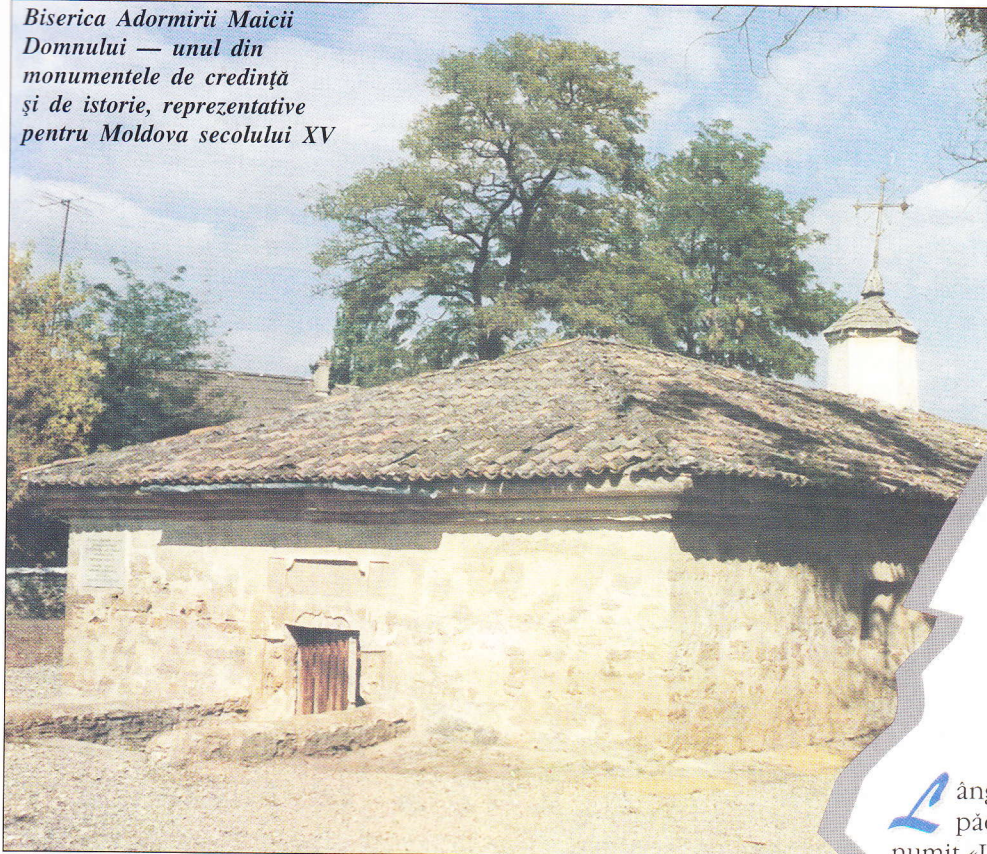
The church with the holy name of «The Dormition of God's Mother» from Căușeni is one of the most enigmatic buildings in the country being unique in its characteristics. It is half-buried in the earth and has interior frescos of great value. It was established between 1763 - 1767 on the base of an older wooden church.

BISERICA ADORMIREA MAICII DOMNULUI din Căușeni este una dintre cele mai enigmatice construcții din țară, fiind unică prin particularitățile ei de biserică semiîngropată și prin frescele interioare de mare valoare artistică. Aspectul ei exterior, structura sa spațială și planimetrică, precum și tehnica arhaică de construcție, o înscriu printre realizările arhitecturale din secolele XV - XVI.

Pe locul actualei biserici a existat o biserică mai veche de lemn ce «s-a sfărâmat de tot», după cum ne mărturisește pisania românească din interiorul bisericii. Reconstrucția «din temelie» are loc pe timpul mitropolitului Proilaviei, Daniel de Sibe și a domnitorului Grigore Calimachi între 1763 — 1767.

Biserica Adormirii Maicii Domnului — unul din monumentele de credință și de istorie, reprezentative pentru Moldova secolului XV

Sistemul Vauban de acum 2300 de ani

Near Stolniceni village, 17 km away in a small forest is a place named «The Fortress». Here there are vestiges of an old Geto-Dacian fortress built in the period between the 4th and the 3rd centuries B.C. It is the most impressive and valuable building of all the historical monuments from this period because of its ingenious defensive system. During only the 17th century, it was known in Europe as the «Vauban System».

După informațiile pisaniilor acestor ctitori, după relatările contemporanilor, precum și după pictura sa murală, ridicarea ei ar fi avut loc între anii 1763—1767, pe timpul stăpânirii de către hanii tătari a Bugeacului.

Biserica este alungită în plan, cu spațiul interior dintr-o singură navă boltită semicilindric, cu o vastă absidă la est și pronaos la vest. În exterior este joasă, cu înălțimea pereților de circa 2 m de la pământ până la streășină, ascetismul exterior al clădirii fiind în contrast izbitor cu aspectul monumental al interiorului. Legenda spune că așa a fost cerut de hanii tătari, ca biserica să nu întrecă în înălțime și în realizare artistică moscheea (geamia) localității, azi dispărută.

Pereții scunzi sunt protejați de un acoperiș în patru ape, pe coama de deasupra naosului aflându-se un mic tambur cu o cupolă încununată de o cruce. De o parte și de alta a ușii de intrare sunt amplasate două reliefuri înfățișând lei.

Zugravii Stanciu, Voicu și Radu au lucrat compozițiile scenelor biblice și frizele ornamentale, într-o manieră apropiată picturii școlii de la Hurez. Din pronaos ctitorii, zugrăviți în mărime naturală, unii având trăsături mongoloide și sfinții redați în două registre, îndeamnă parcă trecătorii să poposească aici pentru câteva clipe de reculegere.

Orașul CĂUȘENI (50 m alt., 21300 locuitori) este așezat pe râul Botna, la 83 km de Chișinău. Se susține că ar fi apărut în vecinătatea localității «Chișinăul Roșu», atestat documentar în 1455. După 1538, din refolosirea pietrelor vechii așezări moldovenești, s-au construit Căușenii - reședința locțiitorului hanului Crimeei în Bugeac. Palatul hanului, ale cărui ruine se mai vedeau în secolul trecut după plecarea tătarilor, se evidențiază prin dimensiunile dominante și prin prezența cupolelor. În a doua jumătate a secolului trecut, Căușenii se dezvoltă intensiv și devin un cunoscut centru comercial de cereale și vinuri. O deosebită amploare a dezvoltării o cunoaște după construcția tronsonului de cale ferată Bender-Reni, în anii '80 ai secolului trecut. Căușenii este cunoscut în Moldova și peste hotare ca vatră a Bisericii «Adormirii Maicii Domnului» - monument religios și arhitectural din secolul al XV-lea.

Îngă satul Stolniceni, la doar 17 km, în păduricea de răsărit a satului, în locul numit «La cetate», se află vestigiile unei fortificații geto-dacice, construită în intervalul dintre secolele IV-III î.d.C. A fost ridicată pe un promontoriu al malului priporos al Cogălnicului. Are forma unei potcoave cu diametrul de circa 350 m, a cărei deschidere coincide cu malul abrupt, inclus și el ca element al sistemului defensiv. Valurile de pământ, înalte de 3-4 m și șanțul s-au păstrat până astăzi într-o stare foarte bună.

Cetatea de aici este cea mai impresionantă și cea mai valoroasă construcție, cu cel mai evoluat sistem defensiv dintre toate cetățile antice de pe teritoriul republicii. Neobișnuită pentru genul arhitectural pe care îl reprezintă, este includerea unor bastioane de pământ în structura valurilor și șanțurilor, meșterii antici creând astfel un contur în zig-zag. Aceste proeminențe au apărut în arta fortificațiilor europene de abia în secolul al XVII-lea, fiind cunoscute sub numele de «sistem Vauban».

Pietrele milenare ale cetății geto-dace de la Orhei continuă să vegheze curgerea Râutului și a timpului.

Nasc și la Moldova oameni...

Nicolae Donici

Nicolae Donici was born on the 1st of September 1874 in Petricani. After the early death of his parents, his mother's sister provided for his education. She encouraged him to study astronomy and astrophysics and gave him the estate from Dubăsari on which she wished him to build an observatory and laboratory.

The young astronomer, at only 16 years of age designed the observatory from Dubăsari and built on it a Spectroheliograph, the best of its kind in Europe at that time. A solar telescope was also constructed there with special lens from Zeiss, a famous company from Jena, Germany. So, the manor from Dubăsari became a real modern observatory.

The name of Nicolae Donici quickly became well known in the international field of astrophysics. At the age of 21 years, he graduated with honours from the University of Odessa. In 1922, he became a member of the Romanian Academy. Before in 1897, he was accepted as a member of the «Societe Astronomique de Franco». Between 1902-1906 he was a member of the Imperial Academy of St. Petersburg. In 1912 he was elected as an honorary member of the Institute of Science at Cumbria (Portugal). Before World War II he became a member of the German Society «Astronomische Gesellschaft». In 1920 he co-founded the International Association for Astronomy.

He participated in the last Congress for Astronomy held in Dublin in 1955. It is presumed that he died in Nice, France in 1960.

Nicolae Donici s-a născut la 1 septembrie (14 septembrie pe stil nou) 1874 la Petricani, ca fiu al lui Nicolae Donici și al Lemonei Macari, originară din Odesa. După moartea prematură a părinților săi, de educația lui s-a îngrijit sora mamei, Elena care i-a și dăruit moșia Dubăsariilor pentru a-și realiza chiar acolo visul de a organiza un laborator astronomic.

Numele lui Nicolae Donici a cunoscut o ascensiune rapidă în astrofizica internațională.

La numai 16 ani,

a executat niște schițe în baza cărora s-a construit un spectroheliograf dintre cele mai moderne pentru timpul său.

În 1922, Nicolae Donici devine membru al Academiei Române. Anterior, în 1897, «Societe Astronomique de Franco» îl cooptase printre

membrii săi. În intervalul 1902-1906 a fost membru al Academiei Imperiale din St. Petersburg. În 1912 fusese ales membru de onoare al Institutului de Științe din Coimbra (Portugalia). Tot înainte de război Donici devine și membru al Societății Germane «Astronomische Gesellschaft». În 1920 se număra printre fondatorii Asociației Astronomice Internaționale. În timpurile tragice ale refugiuului din vara anului 1940, a fost numit responsabil de refacerea observatorului «Amiral Urseanu» din București.

Apoi au venit anii negri ai terorii comuniste. Altă scăpare nu era decât plecarea. La Paris, prietenii l-au angajat la observatorul astronomic. Ultimul Congres la care a asistat, a fost cel de la Dublin ce și-a găsit lucrările în 1955. După toate probabilitățile, s-a stins din viață la Nissa, într-un azil de bătrâni, în anul 1960.

Avea un caracter foarte vesel și echilibrat. Explicațiile lui erau foarte laconice, dar și foarte precise, fiind accesibile chiar pentru cei puțin înțitori în materie.

De aceea, nu va putea fi înțeles niciodată gestul celor care au distrus în 1911 observatorul astronomic de la Dubăsari Vechi, devenit prin personalitatea savantului, o piesă a patrimoniului universal.

In the beginning you may ask yourself what it is «Albasadorf»? Well, if you wish, without any hesitation you could call it a native «Sesame» as «Albasadorf», like the old «Sesame» is a sacramental, enigmatic and secret formula. Through it you can assuredly gain access to a Fairy Tale Land that you presumed and desired, but that existed until now only in the world of dreams.

In reality, «Albasadorf» is a real and concrete story of the Moldovan village. For most of us it is a re-discovery of childhood. But «Albasadorf» does more than just affect our emotions.

First of all, it is the only eco-touristic complex in the Republic of Moldova. An old Moldovan farm was restored and endowed with all the modern comforts. At the same time, «Albasadorf» keeps entirely all the old Moldovan traditions. From springtime until late autumn, «Albasadorf» offers to its guests: Twelve rooms decorated with folk tapestry, traditional ceramics and woodwork. At the same time, these rooms are endowed with modern bathrooms equipped with both cold and hot water.

An art shop with native religious icons, paintings, wood and stone sculptures, folk tapestry, folk costumes and traditional ceramics.

A traditional workshop where guests can observe a native artisan weaving traditional tapestry and can learn to weave themselves

A museum with old folk art collected from local natives of Al-bota Village.

A traditional kitchen where various kinds of local cuisine are prepared in the traditional ways.

A restaurant with indoor and outdoor service as well as a rustic cellar stocked with Moldova's finest wines.

Tourists can participate in some specific activities common on a Moldovan traditional farm: feeding birds, milking livestock, churning milk for cheese, gathering honey from beehives and riding horses.

Organised trips are available not only to the famous wine cellars of Ciumai and Taraclia, but also to «Nufarul Alb», a watering and climatic station, and to other important historical sites.

It is imperative for guests of the «Codru» Hotel in Chisinau to know that they are privileged with a 40% discount from the general rate for accommodations at the «Albasadorf» Villa.

ALBASADORF: la îndemâna

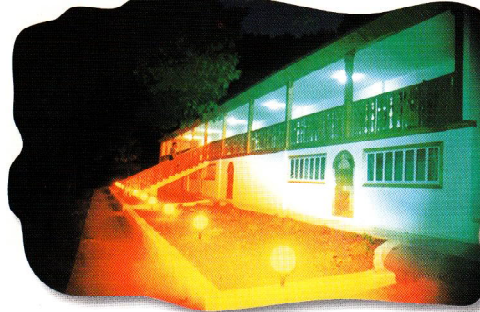

Foto de arhiva

Pentru început vă veți pune desigur întrebarea: ce este «Albasadorf»? Ei bine, dacă vreți, îl puteți defini și ca pe un «Sesame» autohton fără nici o teamă că veți greși. Pentru că și «Albasadorf», ca și străvechitul «Sesame», este o formulă sacramentală, enigmatică și tainică în același timp, prin care îți poți asigura accesul în tărâmul basmului, tărâm pe care l-ai bănuțit, pe care ti l-ai dorit, dar care nu exista până acum decât în lumea virtuală a visului.

Coborând în realitate, «Albasadorf» este un fragment din fantastica poveste a devenirii satului moldovenesc. Pentru cei mai mulți dintre noi,

o lume feerică oricui

Dincolo de emoțiile afective însă, «Albasadorf» înseamnă mult mai mult.

Înainte de toate, înscamnă prima ancorare practică a ecoturismului în realitatea din R. Moldova. Succesul este explicabil dacă ne gândim că de transpunerea în viață a acestui vis s-au ocupat profesioniști și, ca atare, fiecare detaliu a fost analizat din toate perspectivele sale.

Doamna Svetlana Lazăr, directoarea Complexului Hotelier «Codru», inițiatorea accesei ideii, ne mărturisea cu ocazia unui interviu: «Când lumea din exteriorul țării dorește să ne cunoască, e de datoria noastră a le oferi această posibilitate.»

Privind vila «Albasadorf», putem afirma că datoria a fost îndeplinită la cei mai înalți parametri calitativi, complexul rustic de odihnă de lângă satul Albota devenind una din cărțile de vizită reprezentative ale R. Moldova.

Din primăvară până toamna târziu, primul minihotel ecoturistic din spațiul pruto-nistrean are porțile deschise oricărui prieten, cu ospitalitatea caracteristică oamenilor locului. Amenajată în stil național cu scări, coloane și cercești lucrate de meșteri iscusiți doar din lemn de stejar, vila oferă pentru cazarea oaspeților o atmosferă puternic împregnată de specificul național, fără a fi însă lipsită de cele mai moderne atribuții ale epocii contemporane.

Iar dacă amatorii de artă folclorică nu sunt pe deplin satisfăcuți de produsele comercializate în art-shopul existent - icoane, picturi, sculpturi în lemn și piatră, țesături populare, confecții populare, ceramică etc. - atunci, într-o cămară cu stație pentru țesut există atât posibilitatea admirării măiestriei unei țesătoare din localitate, cât și cea a încercării de către turiști de a țese personal.

Vila «Albasadorf» mai este și o reușită filă a artei culinare tradiționale moldovenești. Bucatele naționale pregătite, au darul de a ne reaminti înconfundabilă aromă a serilor de vară de la țară, mai ales că servirea meselor se face de obicei în aer liber, în filigoriile de lemn de cireș și stejar, frumos dantelate manual. Și dacă mai completați această imagine cu plătutele momente ale cinștirii vinului de casă la gura beciului, în ambianța cântecului și jocului popular moldovenesc, veți constata că «Albasadorf» este și un adevărat cântec al sirenelor antice, o irezistibilă ispită!

Pe teritoriul vilei «Albasadorf» puteți de asemenea savura cadrul romantic creat de scuarle cu iarbă și flori, de sculpturi din lemn deosebit de interesante prin expresia lor națională, esterică și filozofică - toate amplasate ingenios în grădina care generează astfel o stare de meditație, contemplații și percepere a esenței umane.

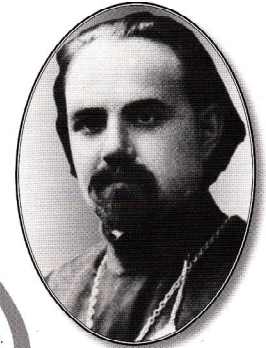
Dar câte alte tentații nu mai înseamnă acest cuvânt magic «Albasadorf»? La donția turșilor, se organizează plimbări cu caii pe cărărușele ce serpuiesc prin pădure. Se organizează excursii cu prânz și degustări la crama din Ciumai și Taraclia, vestite astăzi și în afara țării.

Și pentru a vă convinge că tot micul colț de rai descris mai sus este opera unor profesioniști ai turismului, iată încă o tentație - nu ultima oferită de această: pentru oaspeții hotelului «Codru» se oferă reduceri tarifare de până la 40% din costul programului de agrement a Vilei «Albasadorf».

Zaim: vatră de limbă română

In Zaim village, which is located on the road between Căușeni and Cimișlia, is a Memorial House dedicated to Alexei Mateevici (1888 - 1917). This priest and national poet spent his childhood in this village. Before his death, he wrote «Our Language»; one of the most beautiful poems dedicated to the Romanian language. This poem was elected in 1989 as the lyrics of the National Hymn of the Republic of Moldova.

este reînălțarea într-un cadru idilic cu universul copilăriei, fiind o ilustrare vie a atmosferei din povestirile lui Ion Creangă.

În satul Zaim, la 6 km pe DR-26 (Căușeni - Cimișlia), se află casa - memorială «Alexei Mateevici» (program de vizitare zilnic 10⁰⁰-18⁰⁰, luni - închis), rodul activității Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și a unor entuziaști locali.

În acest sat și-a petrecut copilăria poetul - preot Alexei Mateevici (1888 - 1917), autorul celei mai inspirate ode închinată limbii materne, scrise nu cu mult timp înaintea morții sale fulgerătoare:

«Limba noastră-i o comoară
În adâncuri infundată
Un șirag de piatră rară
Pe moște revărsată».

În 1994, aceste versuri au fost alese drept text al Imnului de Stat al Republicii Moldova.

În casa părintească, ridicată de tatăl său în 1893, poetul a locuit până în 1897, când a plecat la studii. Valorose sunt obiectele personale, operele poetului, fotografiile istorice ș.a. Odăilor li s-a redat atmosfera timpului prin obiectele de epocă colecționate în sat și prin donațiile de prestigiu ale unor personalități ale literaturii naționale. În curtea casei se află monumentul poetului (1990, sculptor Mihai Ecobici).

The cave monasteries are a result of hesychaste thinking, specific to the appearance and spread of Christianity. Some of them maintained their role and functions into the next century. For the moment, there are well known monasteries from the Albos Mountains of Greece and from the countries of Crimea, Armenia and Georgia. Those monasteries from the basin of the Nistru River have rested until now in an undeserved shadow.

Forty-two complexes of cave monasteries in the river basin have been attested to and researched in the last ten years. An approximate distance of 15-25 km extends between them. This total distance could be travelled by pilgrims of this age in the time of one day.

In some of the cave monasteries we can yet find vestiges of the old Dacian civilisations, and this underlines a specific continuity of the religious life in Moldavia. Some of the most famous cave monasteries are at Naslavcea, Leadoveni, Horodiște, Bacota and Butuceni.

In the monastery complexes of the Nistru existed intensive spiritual activity since 13th century.

În baza unor documente rămase peste timp, s-a susținut că cele mai multe ar fi fost înființate în sec. XVII-XVIII. Dar specificul lor arhitectural și mărturiile arheologice descoperite converg spre o datare mult mai timpurie.

Caracterul limitat sub raport temporal al izvoarelor scrise, pe de o parte, imposibilitatea documentării în prezent a multor complexe drept urmare a distrugerii lor de către om sau de fenomene ale naturii, pe de altă parte, au marcat vădit baza de date. Totuși, povestea evoluției lor - cu repetate abandonări și reactualizări ale incintelor - poate fi urmărită, atât în cadrul fiecărui complex, cât și în contextul întregii rețele monastice.

Astfel, în complexele de la Horodiște, Butuceni sau Socol, începând cu epoca geto-dacilor, viața spirituală a continuat peste timp, acoperind practic toate perioadele istorice și a marcat un interesant transfer de la vechea religie dacică la creștinism.

În unele mănăstiri au fost cioplite în piatră imagini specifice etapei anterioare scindării bisericilor răsăriteană și apuseană. Astfel, în biserică mănăstirii Socol, pe un gorclieț e reprezentat un călăreț omorând un cerb. În cea din Bușa, pe un vast relief, se vede un om ingenunchiat rugându-se în fața unui copac, în vârful căruia se află un cocoș. La spatele omului stă oprit din mers un cerb. Mănăstirile Cormani și Bacota au și ele icoane sculptate în piatră.

Fiecare complex conține semne lapidare foarte variate sub raport cantitativ, temporal, iconografic și ca modalități de realizare. Mănăstirea de la Nagorenii comportă însemne ale epocii bronzului, precristine și creștine, realizate în tehnica graficii. Asemănătoare cu ele ca realizare și parțial ca iconografie, dar mult mai numeroase, sunt semnele lapidare din bisericuța rotundă a mănăstirii Holoșnița. Ele țin de substratul precristin și creștin începător.

Mănăstirile rupestre artere de răspândire

Mănăstirile rupestre sunt un produs al gândirii isihaste, fiind specifice etapei de apariție și de răspândire a creștinismului, unele dintre ele menținându-și chiar și mai târziu funcțiile. Față de mănăstirile din Munții Athos, din Crimeea, sau din Carpați, cele din bazinul fluviului Nistru au rămas până acum într-un nemeritat con de umbră.

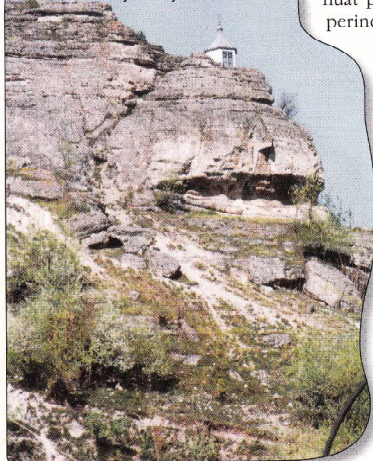
O motivație a acestei marginalizări constă în faptul că, încă de la început, ele erau situate în locuri izolate, retrase de lume, ceea ce le făcea inaccesibile călătorilor și investigatorilor. Aceeași caracteristică, păstrată peste veacuri, le conferă și astăzi o aură de mister și o irezistibilă putere de atracție exercitată asupra tuturor amatorilor de drumeții.

În ultimii ani au fost atestate și documentate 42 de complexe monastice rupestre în bazinul fluviului Nistru. Fiind amplasate la aproximativ 15-25 km una față de alta - distanță ce constituie drumul posibil de parcurs într-o zi de un pelerin prin aceste locuri accidentate - există ipoteza că ele puteau fi popasuri în cadrul unei rețele de comunicare cu ieșire la Marea Neagră, în care se varsă Nistrul.

Atmosferă de pace spirituală în mănăstirea rupestră de la Butuceni

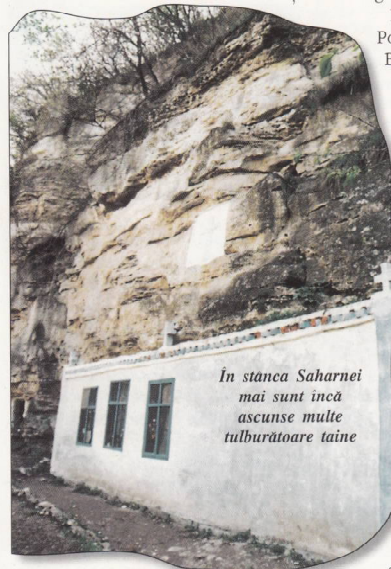
Saharna: povestea eternității credinței creștine

din Valea Nistrului: a creștinismului

Între cele patru mari complexe de la Butuceni, există și alte grupuri de chilii, având fiecare atât semne comune fondului creștin, dar și câte un semn distinctiv pe perețele despărțitor, asemănătoare celor sarmatice din Primul Taratul Bulgar sau din Crimeea.

Deja în sec. X, Constantin Porfirogenetul, împăratul Bizanțului, relatează în lucrarea sa «De imperio administratio» despre cruci și semne lapidare cioplite în calcarul stâncilor din preajma orașelor ruinate de pe malul drept al Nistrului. Încă harta lui Ptolomeu atesta în sec. IV de-a lungul Nistrului existența a cinci orașe: Eract, Vivantavar, Clepidava, Meton, Caradunum. Amplasarea mănăstirilor în vecinătatea orașelor constituia o practică răspândită pentru spațiul dat: Vacota, Bușa, Horodiște, Butuceni, Vasilău, Rașcov - toate au avut parte de prioritățile și consecințele unei atare vecinătăți. Lucru firesc, dacă ținem cont că răspândirea creștinismului s-a produs de la oraș spre sat. În acest context, rețeaua monastică de pe Nistru constituie o continuare în spațiu a activității episcopiei din orașul Tomis (provincia romană Sciția Minoră - Dobrogea de astăzi). Ea a funcționat îndelung, ceea ce a pregătit de facto și creștinarea slavilor. Mulți monahi, începându-și activitatea în mănăstirile de pe Nistru, plecau mai apoi în misionarism spre răsărit. Spre exemplu, Sf. Antonii, înainte de a întemeia Pecerskaia Lavra din Kiev, a fost monah la mănăstirea Leadova.

În stânca Saharnei mai sunt încă ascunse multe tulburătoare taine

Complexele monahale de pe Nistru mai întrețineau și o activitate cărturărească importantă. Din mănăstirea Horodiște provin două fragmente de manuscrise, de altfel, cele mai vechi manuscrise păstrate în spațiul basarabean - «Nomocanon» și «Ontoii», ambele datând din sec. XIII.

Alexe Matevici a fost primul care, cercetând problema creștinării Basarabiei în primul mileniu al erei noastre, a intuit că mănăstirile rupestre de pe valea Nistrului au contribuit fundamental la răspândirea creștinismului. Ulterior și alte cercetări au venit să întărească această constatare.

Astăzi, indiferent dacă au revenit sau nu la funcția lor primordială de lăcașuri de credință, mănăstirile rupestre continuă să exercite aceeași atracție deosebită asupra vizitatorilor din oricare colț al lumii.

Sub una din aceste curgeri de apă ale Tapovei își doarme somnul de milenii anticul bard Orfeu

Mănăstirea de la Tapova pare crescută odată cu stânca în care a fost săpată

Catedrala Sf. Dumitru din Orhei

The Cathedral of St. Dumitru was built at the entrance to Orhei City as we approach from Chisinau. The Voivode (Prince) Vasile Lupu established it between 1634 - 1640. Its stone cupolas are the only ones of this kind that have been preserved in the Republic of Moldova.

A bronze monument of Vasile Lupu, is placed near the cathedral and was constructed in 1932 by the famous sculptor Oscar Han.

Pe un promontoriu de la marginea orașului Orhei, la intrarea autostrăzii dinspre Chișinău, se află Catedrala Sf. Dumitru, cronică de domnitorul Vasile Lupu. Este o construcție care emană o atmosferă de ev mediu prin absidile laterale înscrise în grosimea pereților și prin contraforții care îi întăresc în exterior.

După cum se presupune, Vasile Lupu a ridicat catedrala între 1634 - 1640, când erau încă în viață și soția sa Tudosca și fiul Ion, ambii dispăruți curând după aceea. Hramul ales, al Sfântului Dumitru, protectorul bolnavilor, apare ca o rugămintă de salvare de la boala a fiului, Ioan.

Alături se află monumentul din bronz al lui Vasile Lupu (sculptor Oscar Han, 1932).

us that Stefan the Great established in this village in 1484 a wooden church from which can be seen near its vestiges toward the east a church named «Changes of the Face» (1822-1834), founded by the estate's proprietor, Nicolae Catargiu.

In front of the church is located the Oak of Stefan the Great. The story tells us that under this tree, his business rested. This tree is an old century oak with an age of more than 700 years. Every year on July the 2nd, the day of the Great Voievod's (Prince) death marks the national festival of folklore «La Umbra Stejarului» (At the Shadow of the Oak).

Manăstirea Saharna — monument de arhitectură din sec. XVIII

Candelabrele

Stejarul și biserica de la Cobâlnea

The establishment of the Cobalea Village was attested in a document dating back to 1482 and is renowned for the perseverance with which people from here retain their remembrance for Stefan the Great. Legend tells

Satul Cobâlnea, este atestat documentar în 1482 și este renumit prin perseverența cu care oamenii de aici păstrează amintirea prezenței lui Ștefan cel Mare pe aceste locuri. Într-adevăr, Domnia Sa o fi trecut nu o dată prin acest sat așezat pe vechiul drum orientat spre trecătoarea de la Vadul Rașcov. Legenda spune că domnitorul ar fi cititor în acest sat, pe la 1484, biserica de lemn, al cărei pristol se mai vede spre est de actuala biserică Schimbarea la Față a Maicii Domnului (1822-1834), ctitoria lui Nicolae Catargiu, proprietarul moșiei.

Biserica se află lângă «Stejarul lui Ștefan cel Mare», acel arbore suh care se poartă că s-a odihnit Maria Sa și care a devenit între timp multisecular, mărturisind prin aspectul său venerabila vârstă trecută de 600 de ani. Lângă aceste monumente istorice a fost ridicat în 1993 bustul lui Ștefan cel Mare și Sfânt. În fiecare an la 2 iulie, ziua trecerii în neființă a Marelui Voievod, lângă aceste mărturii istorice se desfășoară Festivalul național de folclor «La umbra stejarului».

credinței

From the principal highway of Chișinău - Ungheeni, not far from Strășeni, another road is going west toward Pânășești. From here, through the woods, the road climbs a high hill and after that travels down to the Capriana village.

About 35 kilometres north-west of Chisinau, the white walls of the Capriana Monastery rise in the fairy tale land of the Lapusna Forest.

Here, every traveller can find an amazing mixture of legend, history and peace. It is one of the most representative places of past and of recent history for the Republic of Moldova.

Prut și Nistru și de aceeași vârstă cu mănăstirile Țării Moldovci, singura cunoscută în această parte a Moldovci. S-a aflat sub grija voievozilor Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Petru Rareș și Alexandru Lăpușneanu. În fruntea mănăstirii au stat personalități cunoscute ale culturii noastre medievale, dintre care se remarcă egumenul Chiprian, identificat cu poetul Chiprian, autor de texte religioase. În creația populară s-au păstrat câteva versiuni ale legendei întemeierii mănăstirii, în toate figurând Ștefan cel Mare și Sfânt drept ctitorul ei.

Renumită pentru averea sa mare, daruită de ctitor, Capriana devine treptat cea mai mare proprietară de pământ dintre mănăstirile basarabene. Un timp a fost chiar reședința de vară a Mitropoliei. Ansamblul monastic este amplasat pe un povârniș. În centrul său se înalță biserica de vară Adormirea Maicii Domnului, cea mai veche biserică păstrată pe teritoriul republicii.

Data construcției ei nu este cunoscută cu certitudine, dar după inscripția din 1545 de pe Tetraevanghelia daruită de Petru Rareș mănăstirii, reiese că ar fi ctitoria sa. Spre aceasta înclină și planul bisericii, care corespunde arhitecturii moldovenești consolidate la sfârșitul secolului al XV-lea - începutul secolului XVI. Nu este însă exclusă varianta de a fi fost reclădită pe fundațiile bisericii lui Ștefan cel Mare.

Doi spații subterane, aflate spre sud de biserică, sunt deasemenea foarte vechi. Se găsesc la 5 m sub nivelul solului, dispuse într-o simetrie axială unul față de altul, având similitudini planimetrice și dimensionale cu cele de la mănăstirea Putna. Acest detaliu ar permite a le considera ca fiind provenite de la cascele domnești din timpul lui Ștefan cel Mare.

În 1962 mănăstirea a fost desființată ca așezare monastică și în incinta ei a fost creat un sanatoriu pentru copii. Remiterea ei Mitropoliei Moldovci, prima dintre ansamblurile monastice ale republicii, a fost considerată o victorie a forțelor democratice, prima din lanțul de victorii din revoluționarul an 1989.

Basarabia, cuvant cu patru a ca o biserică cu patru turle albe pe zările istoriei...

Manăstirea Căpriana

Din șoseaua principală Chișinău - Ungheeni, nu departe de Strășeni, se desprinde un alt drum spre vest, care ajunge la Pânășești. De aici, prin pădure, șoseaua urcă un deal înalt, după care ieșind la lumină coboară spre satul Capriana. La circa 35 de kilometri NV de Chișinău, din cadrul fericii pe care îl creează Codrii Lăpușnei, zidurile albe ale mănăstirii Capriana răsar ca o surpriză rezervată călătorului ce s-a ostenit până aici.

Manăstirea Căpriana este atestată documentar pentru prima dată la 25 aprilie 1420. Pe atunci locul era numit «poiana lui Chiprian». Se presupune că printre fondatorii ei ar fi fost boierul Merea din Mereni, străbunul soției voievozului Alexandru cel Bun, Marina. Este cea mai timpurie așezare monastică dintre

Revista «Moldova Pitorească» a fost editată de către redacția revistei «Natura», sub egida Mișcării Ecologice din Moldova și în colaborare cu Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic.

Editarea revistei «Moldova Pitorească» a fost posibilă datorită sprijinului acordat de Reprezentanța Bancii Mondiale în R. Moldova, prin susținerea proiectului «Terra Moldaviae».

Realizatorii revistei «Moldova Pitorească» aduc sincere mulțumiri tuturor celor care și-au adus contribuția la apariția acestei publicații.

Coordonator:

Alecu Reșița.

Director de proiect:

Ioana Bobăna.

Text de: Alecu Reșița, Ștefan Teriș, Tatiana Tofanburac, Tamara Nesterov, Valeriu Țarigradschi, Iurie Collesnic, Eugen Bazgu, Ion Dron, Paraschiva Reșița, Ion Bațeanu, Ion Tentiu.

Foto: Petre Cazacu, Valeriu Volontir, Mihai Potârniche, Alecu Reșița.

Machetare computerizată: Mihai Burdila, Vlad Haleavin, Oleg Zaharciuc.

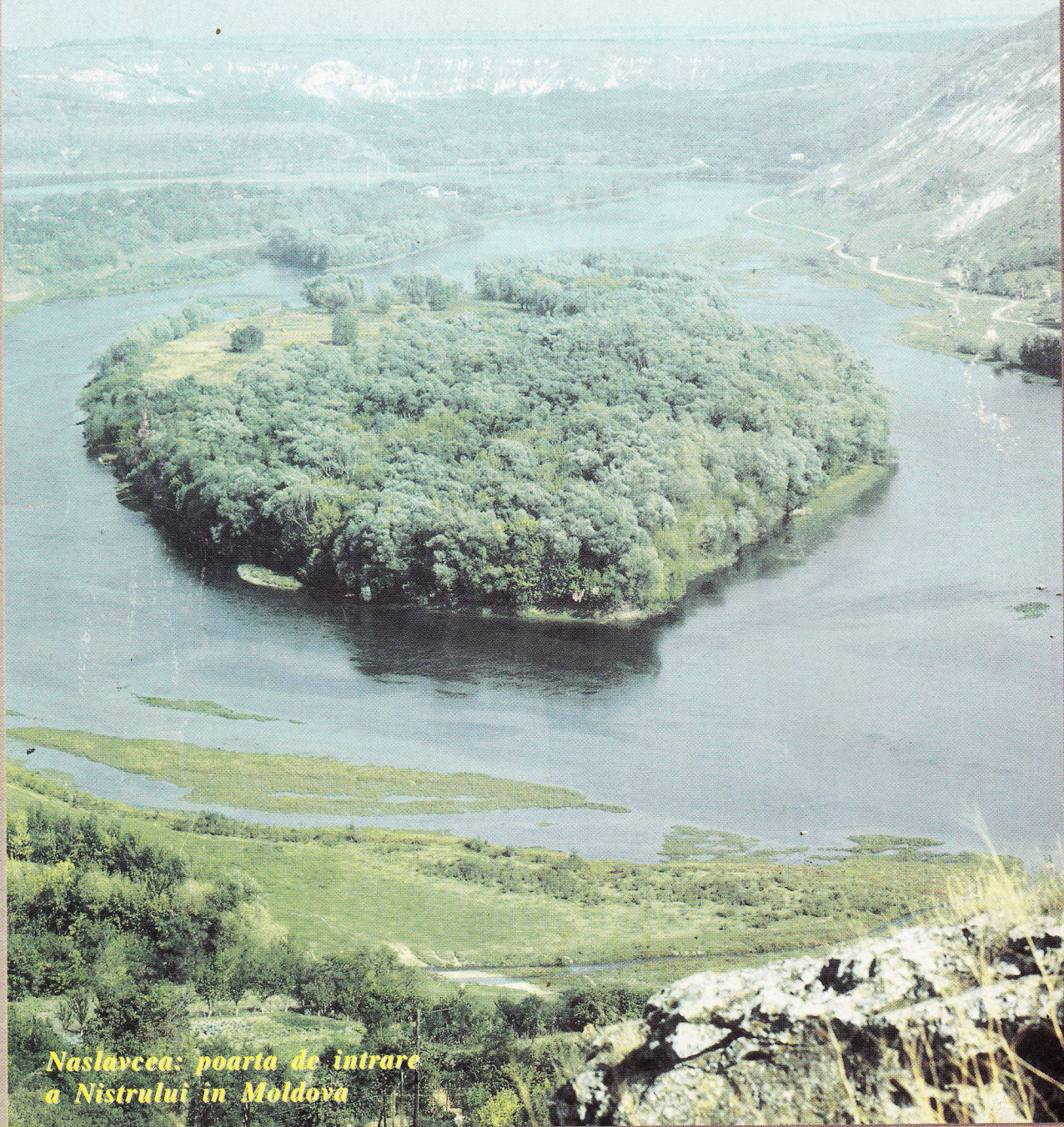
Adresa redacției:

Chișinău, str. Serghei Lazo 13.
Tel.: 23-71-49, Fax: 23-71-50
e-mail: renitsa@eco.moldnet.md

© Revista «NATURA»

Tipar executat la tipografia «PRAG-3» S.R.L.
Chișinău, str. Vlaicu Parcalab 43.
Tel. 24-20-24.

Venind ca turist, pleci ca prieten!

*Naslavcea: poarta de intrare
a Nistrului in Moldova*

Come as a tourist, leave as a friend!